

до захисту
[Signature]

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

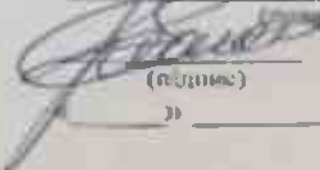
студента Суботіна Єгора Олексійовича (ПІБ) *СБ*
академічної групи 072-18ск-1 (шифр)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»
на тему: «Страхування врожаю сільськогосподарських культур (на
прикладі АТ «СК «ІНГО»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Крилова О.В.	77	добре	<i>СБ</i>
Рецензент	Недашківська Ю.А.	90	відмінно	<i>Недашківська Ю.А.</i>
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.	78	добре	<i>Доценко О.Ю.</i>

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(підпис) О.В.Єрмошкіна
(прізвище, ініціали)
» _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студенту Суботіну Єгору Олександровичу академічної групи 072-18ск-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: «Страхування врожаю сільськогосподарських культур (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 14.05.21р. №264-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2021- 06.05.2021
Розділ 1	Наукові основи страхування природно-кліматичних ризиків у рослинництві	07.05.2021- 16.05.2021
Розділ 2	Оцінка стану страхування сільськогосподарських культур в АТ «СК «ІНГО»	17.05.2021- 27.05.2021
Розділ 3	Визначення оптимального методу страхування сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків	28.05.2021- 03.06.2021
ВИСНОВКИ		04.06.2021- 06.06.2021
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2021- 10.06.2021

Завдання видано

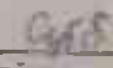

(підпис керівника)

Крилова О.В.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 19.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 14.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

Суботін Є.О.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Суботін Є.О Страхування врожаю сільськогосподарських культур (на прикладі АТ «СК «ІНГО»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2021.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес страхування сільськогосподарських ризиків.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти щодо методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків.

Мета дипломної роботи: дослідження методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків та визначення найкращого з них методу.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі визначено сутність та класифікація сільськогосподарських ризиків у рослинництві, досліджено системи страхування природно-кліматичних ризиків у рослинництві.

У другому розділі здійснено оцінку стану страхування сільськогосподарських ризиків в АТ «СК «ІНГО».

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод страхування природно-кліматичних ризиків у рослинництві для АТ «СК «ІНГО».

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів методів страхування природно-кліматичних ризиків у рослинництві можуть бути застосовані у подальшій діяльності АТ «СК «ІНГО».

ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИЙ РИЗИК, ІНДЕКС УРАЖАЙНОСТІ, СТРАХОВА СУМА, СТРАХОВЕ ВІДШКОДУВАННЯ, МЕТОДИКА, СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ

ABSTRACT

Subotin Ye.O. Crop harvest insurance (in terms of SK INGO JSC).

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The object of research in the thesis is the process of insurance of agricultural risks.

The subject of the research is theoretical, methodological and practical aspects of the methods of insurance of agricultural crops against natural and climatic risks.

The purpose of the thesis: research of methods of insurance of agricultural crops against natural and climatic risks and determination of the best method among them.

The introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. In the first section, the essence and classification of agricultural risks in crop production are determined, insurance systems for natural and climatic risks in crop production are investigated.

The second section assesses the state of insurance of agricultural risks in SK INGO JSC.

In the third section of the thesis, the best method of insuring natural and climatic risks in crop production for SK INGO JSC is determined.

Recommendations on the best of the considered options for insurance of natural and climatic risks in crop production can be applied in the future activities of SK INGO JSC.

NATURAL AND CLIMATIC RISK, EFFICIENCY INDEX, INSURANCE AMOUNT, INSURANCE RECOVERIES, METHODOLOGY, INSURANCE PAYMENT

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ У РОСЛИННИЦТВІ	10
1.1. Сутність та класифікація сільськогосподарських ризиків у рослинництві.....	10
1.2. Нормативно-правове регулювання системи страхування сільськогосподарських культур в Україні.....	17
1.3. Існуючі методи страхування природно-кліматичних ризиків.....	26
Висновки за розділом 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В АТ «СК «ІНГО».....	35
2.1. Загальна характеристика АТ «СК «ІНГО».....	35
2.2. Аналіз страхових та фінансових показників АТ «СК «ІНГО».....	37
2.2.1. Аналіз ліквідності та платоспроможності.....	37
2.2.2. Аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО».....	45
2.2.3. Аналіз тестів раннього попередження АТ «СК «ІНГО».....	51
2.2.4. Оцінка страхового портфеля АТ «СК «ІНГО».....	60
2.3. Аналіз страхових платежів розрахованих при здійсненні страхування сільськогосподарських культур в АТ «СК «ІНГО».....	67
Висновки за розділом 2.....	70
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ЩОДО СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ВІД ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ.....	72
3.1. Обґрунтування вибору щодо використання методу страхування сільськогосподарських культур для АТ «СК «ІНГО».....	72
Висновки за розділом 3.....	86
ВИСНОВКИ.....	87

	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність теми. До особливостей здійснення економічної діяльності в сільському господарстві належить підвищений рівень ризику. Дієвим інструментом, який дозволяє компенсувати фінансові втрати від погодно-кліматичних чинників та інших несприятливих подій, під час здійснення економічної діяльності в сільському господарстві, є агростраховання. Завдяки страхуванню можна раціоналізувати структуру коштів, що спрямовуються на запобігання або оперативне усунення наслідків природної стихії або інших чинників, що перешкоджають діяльності господарюючого суб'єкта.

Останніми роками ринок агростраховання України має позитивну динаміку: зростає кількість укладених договорів страхування, обсяг зібраних страхових премій у гривні, загальна страхова сума. Але показник питомої ваги застрахованих площ у загальному обсязі посів залишається в межах 3–5 %. За таких умов не реалізуються потенційні можливості агростраховання як складника забезпечення умов сталого розвитку аграрної сфери.

Серед вітчизняних теоретиків і практиків, що займаються проблемами сільськогосподарського страхування, можна виділити таких вчених: В.Д. Базилевича, В.В. Вітлінського, Н.М. Внукову, О.В. Войтко, М.Я. Дем'яненка П.А. Лайка, О.Є. Гудзь, М.С. Клапків, О.Л. Кашенка, А.В. Криворучка, С.А. Навроцького, С.І. Наконечного, С.С. Осадця, М.В. Мниха, Т.В. Сініцину, О.В. Слободянюк О.І. Ястремського.

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи: дослідження методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків та визначення найкращого з них методу.

Реалізація поставленої мети обумовила послідовне розв'язання таких завдань:

- на основі теоретичного матеріалу розкрити поняття "ризик" та класифікувати сільськогосподарські ризики у рослинництві;

- проаналізувати нормативно-правове регулювання системи страхування сільськогосподарських культур в Україні;
- оцінити переваги та недоліки щодо методів страхування природно-кліматичних ризиків;
- обґрунтувати вибір найвигіднішої методики страхування для природно-кліматичних ризиків у рослинництві;
- визначити планові показники стану та ефективності при використанні різних методів страхування природно-кліматичних ризиків.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес страхування сільськогосподарських ризиків.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти щодо методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей сільськогосподарських ризиків у рослинництві), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності АТ «СК «ІНГО»), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при оцінюванні переваг та недоліків щодо методів страхування природно-кліматичних ризиків), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та планування фінансово-господарської діяльності підприємства підприємств, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо обґрунтування вибору найвигіднішої методики страхування для природно-кліматичних ризиків у рослинництві розглянуті керівництвом компанії і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (Дніпро, 19-20 травня 2021 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності компанії.

Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 95 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 20 таблиць, 9 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел містить 57 найменувань.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ У РОСЛИННИЦТВІ

1.1. Сутність та класифікація сільськогосподарських ризиків у рослинництві

Сільське господарство України є одним із найбільш ризикових видів діяльності, оскільки функціонує в невизначених і нерегульованих природно-кліматичних умовах. Щорічно сільськогосподарське виробництво зазнає колосальних збитків від стихійних лих: граду, аномальних коливань температури, сильних дощів, весняних паводків та інших непередбачуваних негативних ситуацій. При цьому економічний збиток в результаті зазначених обставин не тільки дорівнює масштабам фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств, але періодично перевищує їх. Дієвим ринковим інструментом його підтримки та забезпечення фінансової стійкості підприємств, а відтак стабілізації аграрного виробництва загалом є страхування.

Сільське господарство – специфічна галузь економіки, тому страхування цієї галузі також є специфічним.

Однією із перешкод ефективного розвитку страхування сільськогосподарських культур є проблема методичного його забезпечення. Вона проявляється у відсутності єдиного порозуміння, стандарту всіх учасників страхових правовідносин у питаннях визначення страхової вартості, страхової суми, страхового відшкодування тощо [1].

Огляд наукових джерел свідчить про різні підходи до тлумачення ризику, крім того науковці визначають різні його види. Як правило, під ризиком розуміють можливу небезпеку отримання збитків, що виникають згідно специфіки тих чи інших явищ природи та видів діяльності людини.

Згідно визначення Європейської Комісії, ризик – це можливість виникнення та вирогідні масштаби наслідків негативного впливу певної загрози. Він відрізняється від загрози наявністю двох визначальних характеристик – частоти (ймовірності) настання та інтенсивності впливу (величини матеріального збитку чи недоотриманого прибутку) внаслідок настання цього ризику. Європейська Комісія виокремлює ризик катастрофічний, ризик системний і ризик страховий [2].

Александрова А.І. визначає, так званий, катастрофічний ризик – це ризик, пов'язаний з природними явищами (землетрусами, цунамі, ураганами та іншими проявами стихійних сил природи), для якого характерні: низька частота настання та великі масштаби збитків [3].

Розглядається і системний ризик – це ризик, який загрожує одночасно великій кількості застрахованих об'єктів. Якщо йде мова про сільськогосподарське страхування, то системний ризик, як правило, асоціюється з певною кліматичною зоною. Так, системним ризиком для південних областей України є посуха. В разі настання посухи, втрат зазнає велика кількість агропідприємств, що розташовані у цьому регіоні (районі).

На думку Гвозденко О.А., існує ризик страховий – це певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки імовірності і випадковості настання [4]. Страховий ризик має певні характеристики:

- імовірність його настання можна виміряти;
- можна встановити причинно-наслідковий зв'язок між настанням ризику та збитку;
- ризик є об'єктивним (ні його настання, ні обсяг завданого збитку не залежить від волі страхувальника або іншої застрахованої особи);
- ризик є незалежним (або не є системним ризиком).

Як економічна категорія, ризик являє собою подію, яка може відбутися або не може відбутися. У випадку події, що відбулася, можливі три економічні результати: негативний (збитки), нульовий, позитивний (прибуток) [5, 6].

В чинному законодавстві подано наступне визначення страхового ризику пов'язаного з сільським господарством: «Сільськогосподарський страховий ризик (страховий ризик) - ризик загибелі (втрати, пошкодження) застрахованих посівів (посадок), загибелі (недобору, недоотримання) застрахованого урожаю, загибелі (втрати, вимушеного забою, вимушеного знищення, травматичного пошкодження або захворювання) застрахованих сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей, водних біоресурсів і тваринницької продукції, що належать сільськогосподарському товаровиробникові на праві власності або іншій законній підставі, внаслідок настання страхової події, яка передбачена договором страхування» [7].

Серед галузей сільського господарства найбільше залежить від впливу природно-кліматичних умов рослинництво, що зумовлено характером виробничого процесу. Несприятливі природні фактори, що впливають на кінцеві результати в рослинництві, можна поділити на дві групи. Першу становлять постійні, тобто, звичайні для тієї чи іншої місцевості чинники: короткий вегетаційний період, невисокі середньорічні температури повітря, низька якість ґрунту тощо. Другу групу утворюють незвичайні, випадкові відхилення від нормальних умов розвитку рослин: ранні приморозки, тривала відсутність опадів, градобій тощо. Вплив першої групи усувається шляхом виділення необхідних коштів на впровадження у виробництво швидкостиглих сортів сільськогосподарських культур, підвищення економічної родючості ґрунту, встановлення надбавок до закупівельних цін та вжиття інших заходів фінансового або цінового характеру. Нейтралізація впливу другої групи чинників досягається за допомогою системи страхових фондів [8, 9].

У науковому дослідженні Войтко О.В. визначено види сільськогосподарських ризиків у рослинництві та наслідки їх дії в залежності від пори року (рис.1.1) [10].

До сільськогосподарських ризиків перезимівлі, як правило, відносять: пошкодження, або загибель посівів внаслідок дії низьких температур, механічне пошкодження, пошкодження, або загибель рослин внаслідок

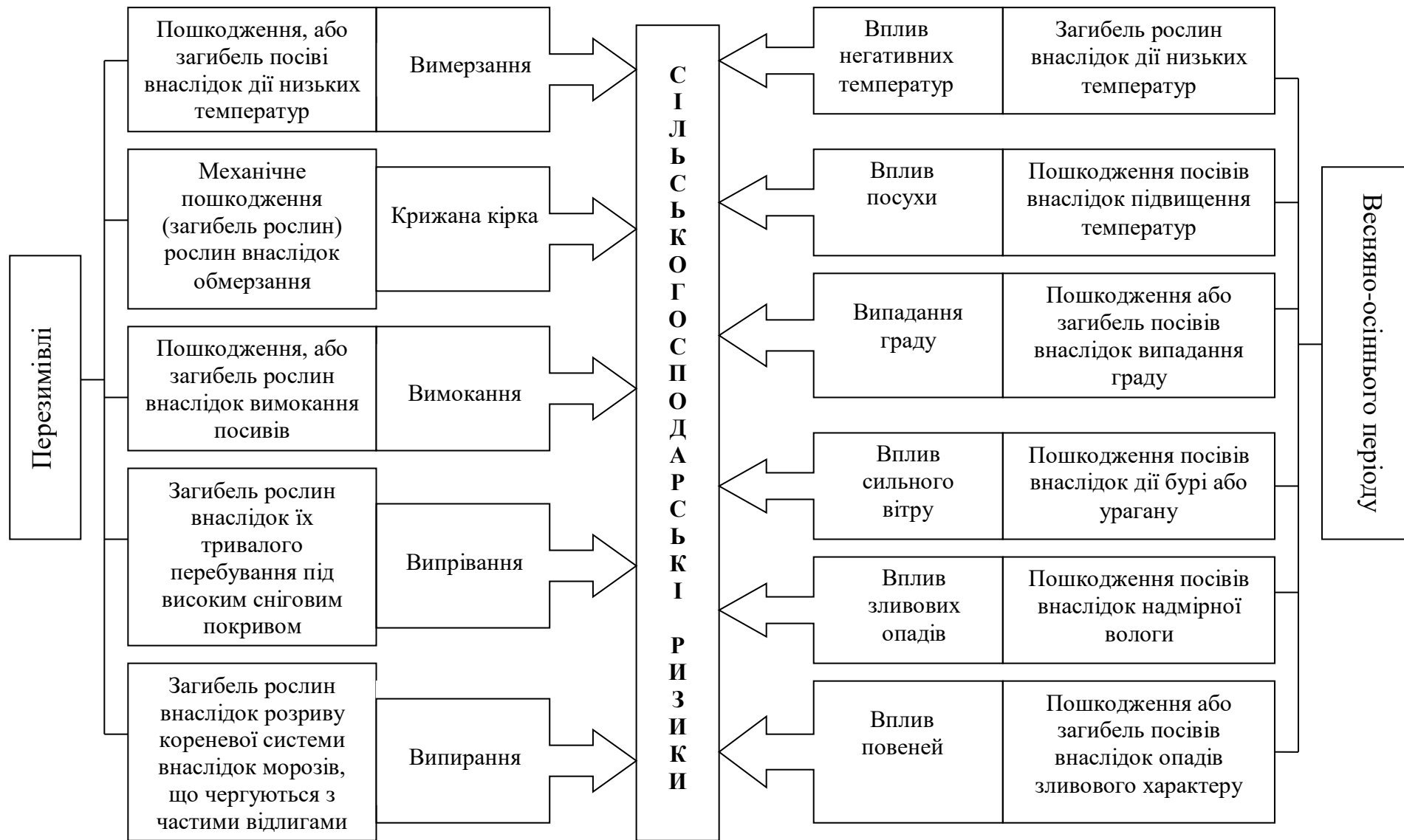

Рис. 1.1. Види сільськогосподарських ризиків у рослинництві та наслідки їх дії

вимокання посівів, загибель рослин внаслідок їх тривалого перебування під високим сніговим покривом, загибель рослин внаслідок розриву кореневої системи внаслідок морозів, що чергуються з частими відлигами. Наслідками цих ризиків можуть бути вимерзання, крижана кірка, вимокання, випрівання сільськогосподарських рослин [2, 4, 10].

До сільськогосподарських ризиків весняно-осіннього періоду відносять: загибель рослин внаслідок дії низьких температур, пошкодження посівів внаслідок підвищення температур, пошкодження або загибель посівів внаслідок випадання граду, пошкодження посівів внаслідок дії бурі або урагану, пошкодження посівів внаслідок надмірної вологи, пошкодження або загибель посівів внаслідок опадів зливого характеру. Наслідками цих ризиків можуть бути вплив негативних температур, вплив посухи, випадання граду, вплив сильного вітру, вплив зливових опадів, вплив повеней.

Ефективність організації управління ризиком багато в чому визначається класифікацією ризиків. Під класифікацією ризику розуміють розподіл ризиків на конкретні групи (види) за визначеними ознаками для досягнення поставлених цілей. Класифікація ризиків, залежно від впливу на етапи агровиробництва, представлена на рис.1.2. [10].

Запропонована науково обґрунтована класифікація ризиків дозволяє чітко визначити місце кожного ризику в загальній їх системі. Вона створює можливості для ефективного застосування відповідних методів, прийомів управління ризиків. Кожному ризику, на нашу думку, повинна відповідати своя система управління ризиками [2, 11].

На особливу увагу заслуговують наступні сільськогосподарські ризики: виробничі, цінові або ринкові, фінансові, інституційні, індивідуальні або приватні.

Виробничі ризики зумовлюються невизначеністю природних умов виробництва рослинницької та тваринницької продукції. Несприятливі погодні умови, хвороби поголів'я та наявність шкідників є, як раз, тими причинами, що можуть негативно позначитись на кількості та якості виробленої продукції.

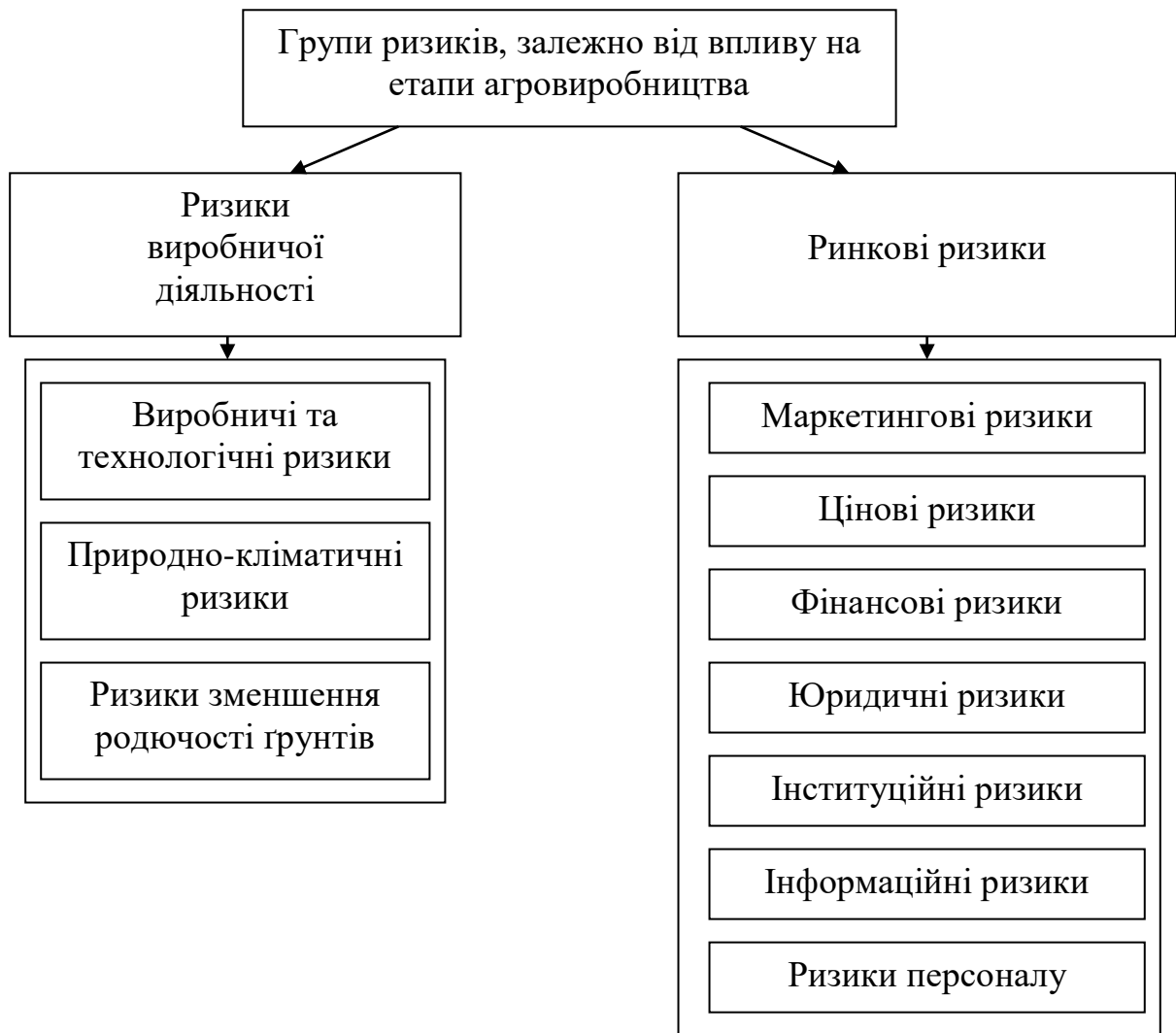

Рис.1.2. Групи ризиків, залежно від впливу на етапи агровиробництва

До цінових або ринкових ризиків відносяться ті, що пов'язані з нестабільністю цін на сільгосппродукцію та матеріально-технічні ресурси. Особливості прояву даного типу ризиків залежить, перш за все, від конкретного виду продукції, що виробляється товаровиробником. Зазначимо, що оскільки аграрні ризики є досить інтегрованими і включають як внутрішні, так і світові кризи, то коливання світових цін може також призвести до суттєвих змін у доходах виробників сільгосппродукції.

Фінансові ризики. У багатьох випадках отримані сільськогосподарськими виробниками комерційні кредити не завжди можуть бути своєчасно повернутими. Отримання кредитів означає, що виробник має заощадити певну частину свого доходу, щоб у майбутньому виплатити отримані кошти. В той же

час, зростання процентної ставки, обмеженість отриманої необхідної суми кредитування та певні додаткові вимоги з боку фінансових установ часто звужують можливості отримання або повернення кредиту [2, 12].

Інституційні ризики. Дії органів державної влади часто є ще однією причиною ризиків в аграрному бізнесі. Ці ризики пов'язані здебільшого зі змінами в державній регуляторній політиці на аграрних ринках. Такі дії можуть опосередковано призводити до змін цін на сільгосппродукцію або матеріально-технічні ресурси та спричинити певні адміністративні обмеження у сільськогосподарському виробництві.

Природа індивідуальних або приватних ризиків пов'язана з індивідуальними особливостями працівників. Такі події, як хвороба, травмування або смерть працівника, можуть призвести до вкрай негативних наслідків. Окрім того, зміна спеціалізації виробництва окремого підприємства завдає значних матеріальних збитків [2, 12].

Страховання ризиків сільськогосподарського виробництва є важливим елементом системи фінансово-кредитного забезпечення сільськогосподарських виробників. Головною метою страхування сільськогосподарських ризиків є часткова або повна компенсація фермеру втрат врожаю, що відбулася через несприятливі природні явища (повінь, град, посуха тощо). Не менш важливою метою страхування є покращення фінансового стану сільськогосподарського виробника з точки зору його кредитоспроможності. Кредитні організації, банки тощо віддають перевагу тому сільськогосподарському виробнику, який має гарантію збереження певного рівня свого доходу при настанні страхового випадку та втраті врожаю [13, 14].

Сучасний стан розвитку страхових послуг в Україні не дозволяє ефективно використовувати функції зменшення ризиків та покращення доступу до кредитних ресурсів. Кількість страхових компаній, які надають страхові послуги сільськогосподарським виробникам, є незначною, інформація про умови та порядок страхування є неповною, перелік ризиків, від яких страхують страхові компанії, часто не містить саме тих ризиків, які найбільше турбують

сільськогосподарських виробників. Перед урядом та учасниками ринку постає завдання активізації зусиль щодо створення умов для страхування в аграрному секторі.

1.2. Нормативно-правове регулювання системи страхування сільськогосподарських культур в Україні

Для підвищення зацікавленості суб'єктів господарювання у страхуванні ризиків необхідно розвивати відповідну ринкову інфраструктуру страхування, удосконалювати відповідну нормативно-законодавчу базу, запроваджувати програми підготовки кваліфікованих кадрів та проводити активну роз'яснювально-консультаційну роботу серед агровиробників. Відсутність налагодженої системи страхування ставить аграрні підприємства у жорстку залежність від стихійності ринку та природи.

На сьогоднішній день страхування як складний механізм передачі ризиків регулюється цілим комплексом нормативно-правових актів, до яких входять: Конституція України, Цивільний та Господарський кодекси України, Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та ін.

Створення системи законодавства про страхову діяльність в Україні розпочалося з прийняттям Декрету Кабінету Міністрів України «Про страхування» [15]. Зазнавши багато змін та перетворень (табл. 1.1) основним законодавчим документом, який на сьогодні визначає модель організації системи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою та в якому прописано механізм надання аграріям субсидій через механізм здешевлення страхових премій є Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.2012 р. № 4391-17 [7].

Таблиця 1.1

Основні нормативно-правові документи регулювання страхування сільськогосподарських ризиків

Документ		Сутність
Декрет КМУ «Про страхування» від 10.05.1993 р. №4793 [15]		Заклав основи системи правового регулювання страхової діяльності в Україні, визначав основні поняття, пов'язані з ринком страхових послуг, основні принципи здійснення державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю.
Законодавчі та нормативні документи, які стосуються питань агрострахування	Закону України «Про страхування» від 07.03.1996 р. N 85/96-ВР [16], інші Постанови ВРУ, Укази Президента України, Постанови КМУ, відомчі акти міністерств України з питань страхової діяльності.	Перший блок законодавства, що регулює страхову діяльність – спеціальне законодавство зі страхування, до якого також належать норми інших законів України, що зачіпають питання страхування.
	Конституція України; Цивільний кодекс України; Господарський кодекс України; Податковий кодекс України; Закони України «Про власність», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про господарські товариства» та інші.	Другий блок законодавства – це законодавство загальної дії, яке розповсюджується на всі суб'єкти підприємницької діяльності, зокрема й на суб'єкти страхової діяльності.
	Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років» від 18.01.2001 № 2238-III [18]	Третій блок законодавства, який регулює сферу страхування сільськогосподарських ризиків – це нормативні акти, які стосуються питань надання держаної підтримки сільськогосподарським виробникам. Статтею 15 було зазначено, що частково страхові платежі з обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, яке здійснюється державними сільськогосподарськими підприємствами, а відносно врожаю зернових культур і цукрових буряків – сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності, компенсуються за рахунок Державного бюджету України в розмірі не менше 50 % витрат, понесених цими підприємствами.
Постанова КМУ «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю с.-г. культур і багаторічних насаджень державними с.-г. підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків с.-г.		Передбачалося, що сільськогосподарські виробники, під час страхування врожаю зернових культур та цукрових буряків від встановленого переліку ризиків, отримують з бюджету компенсацію п'ятдесяти відсотків страхових платежів. Програма не запрацювала.

Продовження табл. 1.1

Документ	Сутність
підприємствами всіх форм власності» від 11.07.2002 р. №1000 [19]	
Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. №1877-IV [20]	Узагальнено основні принципи та усі види державної підтримки сільськогосподарських виробників в Україні. Розділ III цього Закону присвячено державному регулюванню ринку страхування сільськогосподарської продукції.
Постанови КМУ «Порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються для фінансової підтримки виробництва продукції тваринництва та рослинництва» від 06.05.2005 р. № 325 [21]	Прописано механізм використання коштів для надання страхових субсидій виробникам сільськогосподарської продукції.
Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку сільськогосподарської продукції» від 04.06.2009 № 1447-VI [22]	<p>1. В Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 № 1877-IV були внесені зміни і доповнення про те, що страхування ризиків загибелі (втрати) сільськогосподарської продукції (її частини) та капітальних активів проводиться в добровільній формі та здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком</p> <p>2. В Законі України «Про страхування» від 04.10 2001 № 2745-III пункт 11 зазначено, що страхування врожаю с.-г. культур сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності в обов'язковій формі більше не здійснюється.</p>
Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», від 09.02.2012 р. № 4391-17 [7]	Відновлення державних субсидій для здешевлення страхових премій, які були скасовані в 2008 р. Порядок та умови надання державної підтримки шляхом здешевлення страхових платежів (премій) затверджується КМУ за поданням Мінагрополітики і продовольства. Відповідно до даного документа, у 2013 р. було створено Аграрний страховий Пул (АСП) для координації агрострахування за програмами державної підтримки.
Дорожня карта реформування добровільного страхування сільськогосподарської продукції на 2014-2015 рр. [23]	Реалізація Дорожньої карти дозволяє зменшити навантаження на державний бюджет в частині відшкодування збитків виробникам сільськогосподарської продукції та забезпечує єдині умови роботи на ринку агрострахування всім його учасникам.

Попри значну кількість ухвалених нормативно-правових актів, які регулюють відносини зі страхуванням продукції сільського господарства, невиконання у повному обсязі чинних нормативних положень, зокрема, щодо державного субсидіювання страхових премій, є значною перешкодою розвитку агрострахування.

З боку держави підтримку аграрії щодо страхування сільськогосподарських ризиків змогли отримати починаючи з 2005 року. Два законодавчі акти (ЗУ «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 № 1877-IV [20] та Постанова КМУ «Порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються для фінансової підтримки виробництва продукції тваринництва та рослинництва» від 06.05.2005 р. № 325 [21]) розкривали механізм використання коштів, що виділялися на підтримку сільгоспвиробників. Протягом трьох років спостерігалось постійне збільшення державної підтримки, що свідчило про усвідомлення урядом важливості підтримки агрострахування.

Але часткова компенсація вартості страхових премій, яку можна було отримати за страхування врожаю не призвела до належного розвитку сільськогосподарського страхування в Україні.

Основні чинники, що стримували розвиток страхування сільськогосподарських ризиків були наступні: нестача фінансових ресурсів у агровиробників, порушення агротехнічних вимог вирощування та низька страхова культура. За даними Мінагрополітики, на 1 вересня 2008 року в країні з більш ніж 26 млн. га сільськогосподарських угідь було застраховано лише 466 тис. га (близько 1,7%). Такий стан пояснювався високими страховими тарифами, що робили цей вид страхування дорогим для аграріїв, перелік субсидованих страхових продуктів не відповідав інтересам аграріїв [24].

Це призвело на початку 2009 року до закриття програми фінансування державним бюджетом страхування сільськогосподарських ризиків. Отже, протягом 2009-2012 років агрострахування було формальним, тобто

відбувалося страхування заставного майна (урожаю) для отримання кредитів та фінансових ресурсів за програмою заставних закупівель.

Державна підтримка, так і не призвела до покращення ситуації на ринку агрострахування впродовж 2010-2012 рр. Надалі стан ринку агрострахування поступово погіршувався.

Уряд планує запровадити страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою з 2021 року. Для цього в держбюджеті на наступний 2021 рік буде запропоновано передбачити 672 000 000 грн. [25].

В квітні 2021 року урядом було ухвалено законопроект №5104, щодо питань відносно агрострахування з внесенням змін до Податкового кодексу [26]. Планується скасувати обов'язковість страхування сільськогосподарської продукції через Аграрний страховий Пул. Цей законопроект дозволить визначити учасників ринку агрострахування з державною підтримкою, вимоги до них. Механізмом надання держпідтримки передбачається збільшення ставки податку на дохід за договорами податку страхування сільськогосподарської продукції на 0,5% (до 3,5%), з подальшим спрямуванням цих коштів на підтримку агрострахування.

Законом визначено законом визначено понятійно-термінологічний апарат, а саме об'єкт страхування, страхові ризики, страховий випадок, вимоги до страхових договорів з державною підтримкою. Також уточнюються повноваження уповноваженого органу, що здійснює державний нагляд за страховою діяльністю – НБУ.

Так, фермерські господарства, колективні сільськогосподарські підприємства та сільськогосподарські кооперативи зможуть отримувати державну підтримку на страхування сільськогосподарської продукції.

Згідно з даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, станом на 30.06.2020р. 65 страхових компаній мали ліцензію на провадження страхової діяльності у формі добровільного страхування аграрної продукції [27].

Кінець спаду на ринку агостраховання відмічено було в 2016 р. В 2017-2019 рр. спостерігалась тенденція до зростання показників агостраховання, таблиця 1.2 [28].

Таблиця 1.2

Основні показники агостраховання

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість договорів	1392	1062	793	957	1207
Площа, тис.га	732	689	700	661	974
Страхова сума, млн.грн.	3055	3969	6240	5933	6675
Сума премії, млн.грн.	72,8	77,7	157,0	204,3	208,8
Субсидія, млн.грн.	-	-	-	-	-
Рівень виплат, %	7,7	12,9	44,2	4,9	4,2
Середня ставка премії,%	2,40	2,0	2,50	3,40	3,10
Курс \$/грн ¹	12,95	22,91	26,02	26,54	28,27
Страхова сума, млн. \$	235,90	173,3	239,8	223,5	236,1
Сума премії, млн. \$	5,60	3,40	6,0	7,70	7,40

¹ Офіційний обмінний курс долара США до гривні на кінець жовтня місяця кожного року

У 2019 р. відбулося зростання кількості укладених страхових договорів на 26%. Обсяг зібраних страхових премій у гривні зростає вже четвертий рік поспіль, зокрема, у 2019 р. він зріс на 2,2 % та склав 208,8 млн. гривень. Проте, обсяг страхових премій у доларовому еквіваленті дещо зменшився (7,4 млн. дол. США, що на 3,9 % менше показника 2018р.) через девальвацію гривні. Загальна страхова сума (або об'єм загальних страхових зобов'язань) у 2019 р., порівняно з 2018 р., дещо збільшилася (з 5,933 млрд. грн.. до 6,675 млрд. грн.).

Збільшилась у 2019р. і площа застрахованих аграрних культур. Зростання відбулося більшою мірою за рахунок страхування озимої пшениці, а також озимого ріпаку та соняшнику і незначною мірою – ярої пшениці та цукрового буряку.

Найбільшу кількість договорів було укладено у Дніпропетровській (125) та Кіровоградській (108) областях. За ними йдуть Чернігівська (83), Вінницька (82), Полтавська (79), Хмельницька (79) та Сумська (78) області. За показником застрахованої площі першість належить Хмельницькій області (115,8 тис. га,

або 11,9 %). За нею йдуть Дніпропетровська (92,5 тис. га, або 9,5 %), Харківська (83,2 тис. га, або 8,5 %), Чернігівська (80,4 тис. га, або 8,3 %), Полтавська (78,6 тис. га, або 8,1 %) та Сумська (67,4 тис. га, або 6,9 %).

За кількістю укладених договорів першість належить страховій компанії «ПЗУ» (345 договорів, що складає 28,6 % від загальної кількості). За нею йдуть «Інго Україна» (236 договорів, або 19,6 %), «АХА» (179 договорів, або 14,8 %) «Аска» (158 договорів, або 13,1 %), «Універсальна» (126 договорів, або 10,4 %), «Брокбізнес» (62 договори, або 5,1 %), «Країна» (52 договори, або 4,3 %) (табл. 1.3) [28].

Таблиця 1.3

. Зведені дані агрострахування в розрізі страхових компаній, 2019 р.

Компанія	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн	Сума премій, грн	Середня ставка премії	Виплати, грн
АХА	179	73237	639401679	13521794	2.1%	1907215
ПЗУ	345	179335	1520716749	33820280	2,2	2577014
Аска	158	140508	562676959	17434080	3.1%	1635596
Брокбізнес	62	120334	234337861	3905189	1.7%	-
Гарант-Система	2	2	31300	824	2,6%	-
Гардіан	35	12549	99652315	4616568	4.6%	-
Інго Україна	236	203567	872278707	21739007	2.5%	499783
Країна	52	39 824	364157278	15276166	4.2%	883725
Мега-Гарант	1	1004	13501000	54004	0.4%	-
ТАС	6	1725	22065994	957060	4.3%	-
УАСК	5	6624	189544048	13506637	7.1%	-
Унверсальна	126	195494	2156542818	84012413	3.9%	173994
Всього/Середня	1207	973803	6674906708	208844022	3.1%	8678327

За обсягом застрахованої площі компанії, що очолюють список, розташувалися у такому порядку: «Інго Україна» (203,6 тис. га, що складає 20,9 % від загального обсягу), «Універсальна» (195,5 тис. га, або 20,1 %), «ПЗУ» (179,3 тис. га, або 18,4 %), «Аска» (140,5 тис. га, або 14,4 %), «Брокбізнес» (120,3 тис. га, або 12,4 %), «АХА» (73,2 тис. га, або 7,5 %) та «Країна» (39,8 тис. га, або 4,1 %).

Найбільший обсяг страхових премій зібрала страхова компанія «Універсальна» (84,0 млн грн, або 40,2 %). За нею йдуть страхові компанії «ПЗУ» (33,8 млн грн, або 16,2 %), «Інго Україна» (21,7 млн грн, або 10,4 %), «Аска» (17,4 млн грн, або 8,3 %), «Країна» (15,3 млн грн, або 7,3 %), «УАСК» (13,5 млн грн, або 6,5 %) та «АХА» (13,5 млн грн, або 6,5 %).

Страхові виплати за договорами аграрного страхування здійснили 6 страхових компаній. За цим показником вони розташувалися в такому порядку: «ПЗУ» (3,6 млн. грн., або 41,2 % від усього обсягу виплат), «АХА» (1,9 млн. грн., або 22,0 %), «Аска» (1,6 млн. грн., або 18,8 %), «Країна» (885 тис. грн., або 10,2 %), «Інго Україна» (500 тис. Грн., або 5,8 %) та «Універсальна» (174 тис. грн., або 2,0 %). Середній рівень виплат страхових компаній у 2019 андеррайтинговому році склав 4,2 %, зокрема, 8,1 % - за зимовий період та 2,6 % - за весняно-літній період.

У 2019 андеррайтинговому році здійснювалося страхування 17-ти видів аграрних культур. У порівнянні з 2018 р., кількість застрахованих культур залишилась сталою, але відбулися незначні зміни в структурі застрахованих культур, зокрема не було договорів страхування сої, сорго, гречки, квасолі та ярого жита, натомість додалися такі культури як: озимий горох, озимий часник, овес, виноградники та троянди.

У 2019 р., порівняно з 2018 р., зріс обсяг страхових премій, зібраних за договорами страхування озимих (пшениця, ріпак, ячмінь), соняшнику та цукрових буряків. Водночас, скоротився обсяг страхових премій, зібраних за договорами страхування кукурудзи та озимого жита. Страхові виплати у 2019 андеррайтинговому році були здійснені по семи культурам: озимому ріпаку (3,3 млн грн, або 37,4 % від усього обсягу виплат), озимій пшениці (1,5 млн грн, або 17,1 %), озимому часнику (976,9 тис. грн, або 11,3 %), соняшнику (841,4 тис. грн, або 9,7 %), озимому гороху (487,6 тис. грн, або 5,6 %), озимому житу (5,5 тис. грн, або 0,1 %) та садам (1,6 млн грн, або 18,8 %) (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Страхові виплати у розрізі аграрних культур, 2019 р.

Культура	Сума виплат (зима), грн	Сума виплат (весна-літо), грн	Загальна сума виплат, грн.	Частка виплат по ринку, %	Рівень виплат, %
Озима пшениця	-	1480511	1480511	17,1%	1,1%
Озимий ріпак	3250843	-	3260843	37,4%	14,5%
Озимий часник	976939	-	976939	11,3%	236,4%
Соняшник	-	841428	841428	9,7%	9,2%
Озимий горох	487550	-	487550	5,6%	528,0%
Озиме жито	-	5460	5460	0,1%	1,1%
Сади	-	1635596	1635596	18,8%	266,7%
Загалом / середня	4715332	3962995	8678327	100%	4,2%

В порівнянні з результатами інших країн, ринок аграрного страхування в Україні розвивається повільно, але протягом останніх років все ж таки показує позитивну тенденцію до збільшення. Для держави із величезним потенціалом аграрного сектору економіки, насиченість ринку агрострахування страховими послугами та фактичні об'єми страхування аграрних ризиків є, безперечно, недостатніми [28].

Останні дані про розвиток добровільного страхування сільськогосподарської продукції надано Національним банком України при розробці «Концепції страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (рис.1.3), який на теперішній час має наступні повноваження щодо діяльності страхових компаній: спеціальні вимоги до страховиків для доступу до ринку; спеціальні вимоги до провадження діяльності; спеціальні вимоги до резервів, платоспроможності, власного утримання, перестрахування [27].

На теперішній час спостерігається позитивна динаміка в розвитку ринку агрострахування. Але досі стан розвитку агрострахування в Україні не відповідає своєму основному завданню - керуванню ризиками в аграрному секторі для забезпечення його стабільної роботи та сталого розвитку аграрного сектору економіки.

Рис.1.3. Стан добровільного страхування сільськогосподарської продукції в Україні за період 2015-1 півріччя 2020 рр.

Потребує і надалі удосконалення сформована в Україні система страхування аграрних ризиків, яка повинна бути спрямована на забезпечення належного захисту інтересів агровиробників та продовольчої безпеки держави, на зростання як виробництва так і доходів у аграрному секторі економіки та стимулювання використання інноваційних технологій в агровиробництві.

1.3. Існуючі методи страхування природно-кліматичних ризиків

При страхуванні виробництва сільськогосподарських культур предметом страхування можуть бути: 1) витрати, понесені підприємством на їх виробництво; 2) майбутній очікуваний урожай; 3) майбутній очікуваний дохід від виробництва сільськогосподарських культур. В Україні агрострахуванням охоплено лише перші два пункти. Натомість у розвинутих країнах світу практикується також страхування очікуваного доходу від виробництва сільськогосподарських культур, що захищає аграріїв не лише від зниження врожайності, а й закупівельних цін [29].

При формуванні системи страхових послуг для суб'єктів аграрної сфери слід розуміти потреби аграрного сектору та ризики сільськогосподарської діяльності. Основними страховими послугами в аграрній сфері є: страхування врожаїв та страхування тварин. Страхові продукти зі страхування сільськогосподарських культур поділяються на класичні, які базуються на оцінці збитків, та індексні – ті, що визначаються за допомогою певних індексів [29, 30].

В Україні для страхування аграрних ризиків (за виключенням страхування тварин) є такі страхові продукти:

- страхування багаторічних насаджень;
- страхування від повної загибелі;
- страхування від повної загибелі та весняних заморозків;
- мультиризикове страхування майбутнього врожаю;
- мультиризикове страхування посівів до збирання;
- страхування поіменованих ризиків;
- страхування від часткової та повної загибелі й весняних заморозків (для озимих культур) тощо [31].

Страхування врожаю сільськогосподарських культур від комплексу ризиків (мультиризикове страхування) та від поіменних ризиків вважається традиційним для України.

Об'єктом класичних страхових продуктів є окремі ризики, залежно від їх кількості страхування може бути моноризиковим (страхування від поіменних ризиків) чи мультиризиковим (комплексним). Моноризикове страхування є одним з найпростіших, оскільки надає можливість страхувальнику застосовувати вибірковий підхід до страхування ризиків. У вітчизняній практиці найпоширенішими є страхування врожаю сільськогосподарських культур від граду та вогню [29]. Порівняно з комплексним страхуванням врожаю сільськогосподарських культур страхування від поіменних ризиків проводиться за значно нижчими тарифами, однак цей страховий продукт не забезпечує страхового захисту в разі настання непередбачених страховим

договором ризиків. Тому у випадку, коли врожай сільськогосподарської культури може істотно знизитися через вплив багатьох ризиків, доцільніше укласти договір мультиризикового страхування, хоч він має значно вищу вартість [30].

Основні страхові продукти зі страхування врожаю сільськогосподарських культур в Україні унаочнює рис. 1.4.

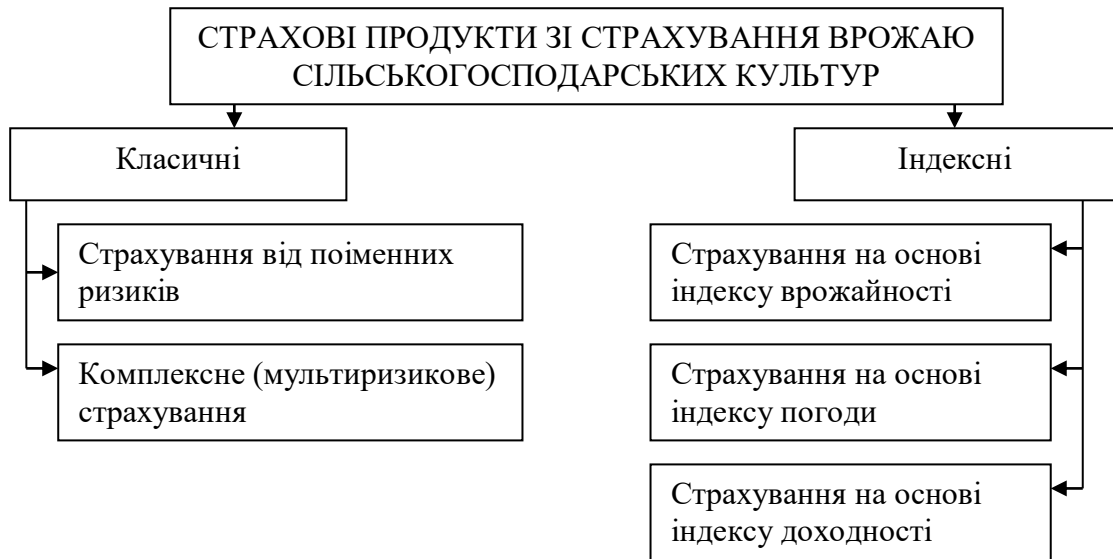

Рис. 1.4. Основні страхові продукти зі страхування врожаю сільськогосподарських культур в Україні

Перевагами моноризикового страхування є: вільний вибір страхувальником одного або декількох ризиків, які найбільше загрожують виробництву сільськогосподарської продукції; можливість поєднання взаємопов'язаних ризиків із метою посилення страхового захисту аграріїв. До недоліків слід віднести: низький рівень страхового покриття; страхування ризиків із низькою ймовірністю настання і низькими ставками премій; відсутність бюджетного субсидування.

Особливістю мультиризикового страхування врожаю сільськогосподарських культур є вимога страхувати весь масив культури. Страхові виплати здійснюються лише за умови, коли врожай з усіх полів культури буде нижчим від заздалегідь погодженого рівня. Це означає, якщо врожай на одному полі загинув, але загальна врожайність культури знаходиться

на рівні страхової врожайності, то страхова виплата не здійснюється. На практиці зазвичай застосовується франшиза (10-50% від страхової суми, найчастіше у розмірі 30%). Оцінка врожайності здійснюється до збирання врожаю сільськогосподарської культури; причому врожайність визначається за біологічною урожайністю або методом контрольного збирання.

Мультиризикові продукти, на відміну від класичних страхових продуктів, забезпечують покриття втрат фермера відразу від декількох ризиків й включають у себе страхування врожаю, доходу, а також страхування чистого прибутку. Страхування ціни або прибутку, гарантують компенсацію втрат виробника сільськогосподарської продукції не тільки від недобору врожаю, а й від падіння цін на вироблену продукцію [32].

Комплексне (мультиризикове) страхування має такі переваги: широке покриття ризиків, на випадок яких страхувальник може застрахувати сільськогосподарські культури; отримання страхувальником максимально можливого страхового захисту, що убезпечує його від непередбачених витрат, пов'язаних із появою страхових ризиків. Недоліки зводяться до такого: висока ціна даного страхового продукту для підприємств; наявність проблеми асиметрії інформації (яка в свою чергу, суттєво ускладнює перестраховання прийнятих на страхування ризиків) [29]; складність оцінки ризиків; недостатній рівень платоспроможності страховиків [30].

Індексне страхування (страхування на основі індексу врожайності і на основі індексу погоди) базується на розрахунку індексів, які корелюють з ризиками виробництва сільськогосподарських культур, з використанням інформації про погодні параметри та урожайність культур.

Індексним вважається страхування ризику втрати врожаю окремої сільськогосподарської культури у відношенні до усереднених натуральних показників її врожайності на визначеній території за попередні п'ять маркетингових періодів. Для цілей розрахунку розміру страхової виплати за индексним страхуванням використовується спотова ціна матричної одиниці

застрахованої сільськогосподарської продукції, діюча на організованому аграрному ринку на момент виникнення страхового випадку.

Сутність індексних страхових продуктів полягає у тому, що страхове відшкодування буде виплачено тільки у випадку, якщо врожайність застрахованої ним культури впаде нижче гарантованого рівня. Страхові компанії встановлюють цей рівень за допомогою історико-статистичних даних, що пов'язані з погодними умовами і всіма факторами, які впливають на рівень врожаю [32].

Підвищення попиту селян на індексні страхові продукти пояснюється суттєвим коливанням урожайності та доходності виробників сільськогосподарської продукції у зв'язку з високою ймовірністю настання природно-кліматичних ризиків.

Основними перевагами індексних страхових продуктів є: більша прозорість і зрозумілість страхування для страхувальників, можливості його здешевлення, створення досконаліших інформаційних баз і систем вимірювання ризиків, гнучкість щодо врахування інтересів страхувальників [30]. Перевага страхових договорів на основі погодних індексів полягає в тому, що беручи до уваги об'єктивний характер погодного індексу, такі договори можуть бути швидко застраховані та перестраховані учасниками міжнародного погодного ринку [33].

Основними перевагами індексних страхових продуктів є: більша прозорість і зрозумілість страхування для страхувальників, можливості його здешевлення, створення досконаліших інформаційних баз і систем вимірювання ризиків, гнучкість щодо врахування інтересів страхувальників [30]. Перевага страхових договорів на основі погодних індексів полягає в тому, що беручи до уваги об'єктивний характер погодного індексу, такі договори можуть бути швидко застраховані та перестраховані учасниками міжнародного погодного ринку [33].

У табл. 1.5 наведено види і характеристику індексних страхових продуктів на аграрному ринку [34].

Таблиця 1.5.

Види і характеристика індексних страхових продуктів для аграрного ринку

Індексні страхові продукти	Зміст
Страховання індексу врожайності	забезпечує захист сільгоспвиробників від ризиків, пов'язаних з погодними умовами, на основі індексу врожайності по регіонам, через надання страхових субсидій держави на одиницю площі посіву
Страховання індексу доходності	можливість отримання страхового відшкодування у випадку, якщо урожайність та ціна продукції знижуються порівняно з запланованим рівнем
Страховання врожаю на основі індексу погоди	Дозволяє визначити реальний рівень втрати врожаю від несприятливих погодних подій; надає можливість встановити суму виплат страховика за договором на основі історичних даних за минулі періоди

Страховання сільськогосподарських культур за регіональним індексом врожайності передбачає виплату страхового відшкодування у випадку, якщо середня урожайність за поточний рік у визначеному регіоні сягає позначки нижче середнього багаторічного рівня. Для страховання за індексом врожайності необхідно володіти інформацією про фактичну врожайність в певній місцевості, виходячи з якої розраховується середня фактична врожайність, середній індекс врожайності за кожен рік і середній індекс врожайності. Страхове відшкодування виплачується в разі зниження врожайності загалом по регіону і не залежить від рівня врожайності в конкретному господарстві.

Страховання сільськогосподарських культур за індексом урожайності є не лише одним з найпростіших продуктів з агрострахування, а й досить дешевим. Скорочення адміністративних витрат досягається завдяки використанню стандартизованих контрактів. Окрім того, оцінка стану посівів при прийнятті сільськогосподарських культур на страхування є необов'язковою, а оцінка індивідуального збитку взагалі не проводиться. Страхова сума погоджується між страхувальником і страховиком на будь-якому рівні, але не вищому, ніж очікувана вартість одиниці врожаю; франшиза, як правило, не застосовується. Важливо, що за індексом урожайності дозволяється страхувати частину посівів без визначення конкретного поля. Збиток визначається за

даними середньої врожайності сільськогосподарської культури в адміністративно-територіальній одиниці (районі). Фактично цей страховий продукт є захистом від катастрофічних погодних явищ, які впливають на стан культури на всіх або більшій частині полів у районі. Для визначення збитку оперують інформацією державної статистичної служби про середню врожайність у районі. Якщо фактична врожайність нижча від страхової врожайності, зазначеної в договорі, то страхова компанія виплачує відшкодування, виходячи з обумовленої вартості одиниці продукції.

Недоліком страхування сільськогосподарських культур за індексом урожайності є недоодержання врожаю через точкові ризики (наприклад, град, буря, вогонь), які не впливають на стан (урожайність) сільськогосподарської культур у всьому районі. Цей страховий продукт є не вигідним для високотехнологічних підприємств, які мають урожайність значно вищу за середню по району. Страхові виплати за договорами страхування сільськогосподарських культур за індексом урожайності здійснюються після оприлюднення остаточних офіційних даних про середню врожайність у районах, через що фактичні виплати можуть бути істотно відстрочені в часі [29].

Страхування за індексом погоди, який розраховується гідрометеорологічними службами, ґрунтується на відхиленні температурних або погодних даних поточного року від середніх багаторічних значень. При цьому виплати встановлюються за допомогою об'єктивного параметра – певної комбінації низки пов'язаних із погодою метричних даних, наприклад опадів, вологість ґрунту та їх рівномірність у часі. Страхування на основі погодних індексів є найбільш придатним для сільськогосподарського виробництва і регіонах України, де поширені втрати врожаю внаслідок посухи, надмірного зволоження та вимерзання. В якості одного з індексів може використовуватися гідротермічний індекс для моніторингу впливу атмосферної вологості й температурного режиму на врожайність сільськогосподарських культур. Перевага страхових договорів на основі погодних індексів полягає в тому, що

беручи до уваги об'єктивний характер погодного індексу, такі договори можуть бути швидко застраховані та перестраховані учасниками міжнародного погодного ринку [33].

Отже страхування на основі погодних індексів може бути кращою альтернативою класичному страхуванню врожаю сільськогосподарських культур оскільки допомагає уникнути проблем, які пов'язані з ризиком моральної шкоди, має простіші та зрозуміліші інформаційні вимоги, придатність для різних господарств, низький рівень зловживань і швидші страхові відшкодування.

Очевидно, що вибір тих чи інших страхових продуктів істотно залежить від низки факторів, серед яких тип сільськогосподарської культури, найбільш поширені ризики, період страхування, фінансові можливості страхувальника тощо. Кожен страховий продукт має свої переваги та недоліки, всебічне врахування яких допоможе виробникам сільськогосподарської продукції отримати необхідний страховий захист за прийнятною ціною.

Висновки за розділом 1

1. Одним із важливих елементів гарантування економічної безпеки й стабілізації фінансового стану сільськогосподарських товаровиробників є страхування. Оскільки сільське господарство є важливою продовольчою базою суспільства, а ризики сільськогосподарської галузі характеризуються великими масштабами нанесення шкоди в просторі та часі, виникає об'єктивна необхідність його страхування. Ризик розглядається як діапазон коливань відхилення можливого (фактично одержаного) результату від запланованого (математично обчисленого) внаслідок впливу ряду факторів (причин), настання та ступінь величини яких вимірюється ймовірністю.

2. Сільськогосподарським страховим ризиком є ризик загибелі застрахованих посівів, загибелі застрахованого врожаю, загибелі застрахованих сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей і

тваринницької продукції, що належать сільськогосподарському товаровиробникові на правах власності або іншій законній підставі, внаслідок настання страхової події, яка передбачена договором страхування.

3. Природно-кліматичні ризики розглядаються як збитки (надприбутки), внаслідок настання подій, спричинених несприятливими (сприятливими) для вирощування конкретних сільськогосподарських культур силами природи, настання та розмір яких визначається ймовірністю.

Страхові сільськогосподарські ризики класифіковано на такі групи: природно-кліматичні, виробничі, цінові або ринкові, фінансові, інституційні, індивідуальні або приватні.

4. Діяльність страхових компаній щодо сільськогосподарського страхування регулюються нормативно-правовими актами. Держава регламентує страховий ринок, правила і умови страхування. Держава приймає участь в розвитку сільськогосподарського страхування шляхом субсидіювання добровільного страхування за стандартними страховими продуктами та по стандартних правилах страхування.

5. Визначено основні страхові продукти зі страхування врожаю сільськогосподарських культур в Україні в розрізі таких видів: класичне (моно- і мультиризикове страхування) і індексне (на основі індексів – врожайності, доходності, погоди).

Незважаючи на незначну кількість страхових продуктів з агрострахування, які пропонуються страховими компаніями, вони є досить складними, істотно відрізняються між собою умовами страхування, в тому числі залежно від страхової компанії, яка їх пропонує. Як наслідок, страхувальникам важко самостійно розібратися в усіх деталях страхових договорів, обрати оптимальний страховий продукт відповідно до своїх потреб та фінансових можливостей.

Кожен страховий продукт має свої переваги та недоліки, всебічне врахування яких допоможе виробникам сільськогосподарської продукції отримати необхідний страховий захист за прийнятною ціною.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В АТ «СК «ІНГО»

2.1. Загальна характеристика АТ «СК «ІНГО»

АТ «СК «ІНГО» має власну історію розвитку. У 1990 році правонаступником відкритого страхового акціонерного товариства «Інгосстрах» в Україні стає страхове акціонерне товариство «Остра» (м. Одеса). В 1991р. утворюється Київська філія САТ «Остра». В 1994 році Київська філія САТ «Остра» перетворюється в ЗАТ «Акціонерна страхова компанія «Остра-Київ». В 2004 році контрольний пакет акцій АСК «Остра-Київ» купує ОСАТ «Інгосстрах» (Росія). АСК «Остра-Київ» входить у Міжнародну страхову групу «ІНГО». АСК «Остра-Київ» міняє назву й стає АСК «ІНГО Україна». 31 березня 2020 року змінюється назва з ПрАТ «АСК «ІНГО Україна» на АТ «СК «ІНГО».

Юридична адреса компанії: 01054, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 33. тел. 8(044) 490-27-44. Представлена 22 філіями та 100 центрами для продажу та обслуговування клієнтів (ЦПОК на всій території України, крім окупованих територій Донецької, Луганської областей та Криму). Протягом 2019 року було створено 6 відділень в регіонах України. На сьогодні Товариство має 31 структурний підрозділ в обласних та районних центрах України. Штатних працівників на 31.12.2019 року - 503 осіб.

Статутний капітал СК «ІНГО Україна» складає 305,54 млн. гривень, що повністю відповідає вимогам Закону України „Про страхування” щодо мінімального розміру статутного капіталу страхових компаній.

Компанія надає широкий спектр послуг підприємствам та організаціям різних форм власності, а також фізичним особам. Дуже тісно співпрацює з багатьма банками та їх відділеннями по страхуванню залогового майна при отриманні кредитів.

Діяльність компанії направлена на надання повного комплексу страхових послуг, професійну роботу з клієнтами, розвиток та впровадження нових перспективних програм, які забезпечують ринкову конкурентоспроможність.

СК «ІНГО» входить до складу Міжнародної Страхової Групи «ІНГО» (INGO – International Network of Guarantees and Obligations – Міжнародна мережа гарантій та зобов'язань).

СК «ІНГО» є повним членом Моторного (транспортного) Страхового Бюро України (МТСБУ), членом Американської Торговельної Палати (АСС), Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА), Української Федерації Убезпечення (УФУ) та Міжнародної Торгової Палати (ІСС).

Основним видом послуг, що надаються Товариством впродовж звітного періоду є: добровільні та обов'язкові види страхування; перестраховування. Інформація щодо впровадження нових технологій, нових товарів, постачальників за видами сировини і матеріалів у зв'язку із специфікою діяльності Товариства, відсутня. Основним пріоритетним напрямком страхової діяльності Товариства в 2019 р. було розширення переліку страхувальників щодо добровільних видів страхування. Протягом 2019 року у Товариства своєчасно здійснювало розрахунки зі страхувальниками щодо страхових виплат. Порядок формування страхових резервів та частки перестраховиків у страхових резервах планується згідно Закону України "Про страхування", враховуючи частки надходжень сум страхових платежів та сум часток страхових платежів, що сплачуються перестраховикам.

Відповідно до стратегії цифрової трансформації компанії у 2019 році сформовано два портфелі проектів: портфель бізнес-проектів та портфель ІТ-проектів. У портфелі бізнес-напряму виділяються дві програми проектів, що націлені на розвиток ефективного операційного середовища та розвиток онлайн-страхування. Саме через їх реалізацію запущено ряд важливих цифрових сервісів: особистий кабінет клієнта, онлайн-продажі страхових продуктів з використанням електронних полісів, оновлено сайт, впроваджені цифрові канали зв'язку через чат-бот, viber, telegram, facebook. Для побудови

«екосистеми» реалізовані проекти по створенню API-сервісів, порталу партнера, інтеграційних сервісів, що дозволяє легко і швидко інтегруватися з партнером і виходити на ринок з новими продуктами. Також в цей період розпочато проекти, націлені на якісні зміни бізнес-процесів та їх подальшу автоматизацію. Один з них - це масштабна автоматизація процесів корпоративного бізнесу в нашій операційній системі, яка охоплюватиме всі етапи співпраці - від видачі котирування до врегулювання збитків. Основними напрямками впровадження бізнес-проектів залишаються розвиток ефективного операційного середовища та впровадження безшовного ланцюга бізнес-процесів (офлайн та онлайн), аналітика даних, проектування та реалізація скорингових та антифрод-алгоритмів, перехід на модель онлайн-страхування та побудови цифрової екосистеми, розвиток онлайн-сервісів, впровадження paperless та cashless, перехід на дистанційну та онлайн модель врегулювання збитків. IT-проекти націлені на побудову та розвиток сучасної IT-інфраструктури, інформаційної безпеки та кібербезпеки [34].

2019 року команда INGO увійшла до ТОП-7 провідних проектних офісів в Україні за рейтингом PMO UA Awards 2019, який проводиться під егідою та за підтримки PMI Ukraine Chapter.

2.2. Аналіз страхових та фінансових показників АТ «СК «ІНГО»

2.2.1. Аналіз ліквідності та платоспроможності

Найважливішою функцією страхової компанії є безумовне забезпечення надійності свого фінансового стану, що дає змогу задовольнити будь-які претензії з боку власників полісів та договорів страхування. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» (ст. 30) зобов'язує страховиків дотримуватися певних вимог, які мають забезпечити їхню платоспроможність:

- наявність сплаченого статутного фонду;
- наявність гарантійного фонду страховика;

- створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [35].

Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) визначається шляхом вилучення із вартості майна (загальної суми активів) страховика суми нематеріальних активів і загальної суми зобов'язань, в тому числі страхових. Страхові зобов'язання приймаються рівними обсягам страхових резервів, які страховик зобов'язаний формувати у порядку, передбаченому Законом "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" [16].

Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, визначається двома способами:

- множенням суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових премій зменшується на 50% страхових премій, належних перестраховикам.
- множенням суми страхових виплат за попередні 12 місяців на 0,26 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових виплат зменшується на 50% виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування.

На кінець 2017, 2018 та 2019 років СК «ІНГО» виконувала наступні умови забезпечення платоспроможності:

- наявність сплаченого статутного фонду та наявність гарантійного фонду, представлено у таблиці 2.1;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим, представлено у таблиці 2.2;
- формування страхових резервів, достатніх для майбутніх страхових виплат.

Таблиця 2.1

Наявність сплаченого статутного фонду та гарантійного фонду АТ «СК
«ІНГО» 2017, 2018 та 2019 рр.

Показник	Значення, тис. грн.		
	2017	2018	2019
Сплачений статутний фонд = Статутний капітал, відповідно до статуту та показника рядка 1400 Балансу Форма№1 – Неоплачений капітал (ст.1425 Балансу Форма№1) – Вилучений капітал (на кінець звітного періоду)	305443	305443	305443
Гарантійний фонд, у тому числі:	213380,6	215122,3	2123658,4
Резервний капітал (ст.1415 Балансу Форма№1)	6156,5	7534,1	11452
Нерозподілений прибуток (ст.1420 Балансу Форма №1)	207224,1	207588,2	202206,4

Таблиця 2.2

Перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над
розрахунковим нормативним запасом платоспроможності

Показник	Значення, тис. грн.		
	2017	2018	2019
Фактичний запас платоспроможності (нетто-актив) = загальна сума активів (рядок балансу 1300) – сума нематеріальних активів (рядок балансу 1000) – загальна сума зобов'язань (сума рядків балансу 1595, 1695)	616416,6	597 436	604 023
Нормативний запас платоспроможності для страховиків, що здійснюють види страхування, інші, ніж страхування життя, - більша з визначених величин:	164363	194 653	244 965
- (сума надходжень страхових премій за попередні 12 місяців – (сума страхових премій, що належать перестраховикам x 50 %) x 0,18	164363	194 653	244 965
- сума зроблених виплат протягом попередніх 12 місяців – (сума виплат, компенсованих перестраховиками x 50 %) x 0,26	119959	130 032	159 035
Розмір перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом = фактичний запас платоспроможності – більша з величин нормативного запасу платоспроможності	452053,6	402 783	359 058

Якщо $\Phi ЗП > РЗП$, то страховик вважається платоспроможним.

Також рівень платоспроможності підприємства оцінюють за наступним коефіцієнтом: (розрахункові значення наведені в таблиці 2.3).

- Коефіцієнт платоспроможності (Кп) характеризує достатність власних коштів страхової компанії для виконання своїх зобов'язань. Його визначаємо як відношення [36]:

$$K_n = \frac{\Phi}{H}, \quad (2.1)$$

де Φ - фактичний запас платоспроможності;

H - нормативний запас платоспроможності.

Таблиця 2.3

Показник платоспроможності СК «ІНГО»

Показник	2017	2018	2019
Коефіцієнт платоспроможності	3,75	3,06	3,46

Розрахунок платоспроможності показує, що СК «ІНГО» платоспроможна компанія, оскільки коефіцієнт платоспроможності більше 1, а фактичний запас платоспроможності також значно перевищує показники розрахункових запасів платоспроможності.

Фінансовий стан підприємства у короткостроковому періоді оцінюється показниками ліквідності, які характеризують спроможність своєчасного та повного розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями. Від ступеня ліквідності залежить платоспроможність підприємства. Також ліквідність характеризує не тільки поточний стан компанії, а і перспективний [37].

Показники ліквідності відображають достатність по сумах і можливість за часом для покриття коштами, що перебувають у розпорядженні страхової компанії, наявних зобов'язань. Показники ліквідності розраховуються в цілому, а також з урахуванням частки перестраховиків (тобто за винятком частки перестраховиків). Показники ліквідності в цілому варто розглядати у зв'язку з необхідністю першочергового виконання прямих страховиком виниклих

страхових зобов'язань по відшкодуванню збитку, у зв'язку із чим страхова компанія повинна мати запас ліквідності. Показники ліквідності можуть аналізуватися поквартально з метою виявлення тенденцій зміни ліквідності й за підсумками річних періодів, коли уточнюються обсяги зобов'язань і коштів страхової компанії [38].

Ліквідність підприємства, як відомо, можна оперативним чином визначити за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Основними з них при оцінці платоспроможності в короткостроковій перспективі є коефіцієнти абсолютної, швидкої і поточної ліквідності.

Загальна ліквідність балансу – найбільш узагальнюючий показник платоспроможності, що відображає достатність оборотних коштів у страхової організації, які можуть бути використані для погашення короткострокових зобов'язань, у тому числі й при настанні страхових випадків [39]:

$$\text{Кл.з.} = \text{Ао.} : (\text{Зк.} + \text{Ср.}), \quad (2.2)$$

де Кл.з. – коефіцієнт загальної ліквідності;

Ао. – сума оборотних активів (стр. 1100...1190) ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1;

Ср – страхові резерви (стр. 1530-1180), ф.№1.

Значення цього коефіцієнта, що рекомендується, повинне бути більше 1,0.

Ця нижня границя обумовлена тим, що оборотного капіталу повинно бути щонайменше достатньо для погашення короткострокових зобов'язань і для забезпечення виплат страхових відшкодувань і страхових сум в обсязі страхових резервів, інакше страхова організація може виявитися неплатоспроможною в аналізованій період часу з наслідками, що впливають із цієї ситуації [39].

Поточна ліквідність – найважливіший показник платоспроможності страхової організації. Але на відміну від показника загальної ліквідності балансу він «очищений» у чисельнику від довгострокової дебіторської заборгованості й показує поточну ліквідність балансу:

$$\text{Кл.п.} = (\text{Ао.} - \text{Дд.}) : (\text{Зк.} + \text{Ср.}) \quad (2.3)$$

де Кл.п. - коефіцієнт поточної ліквідності;

Ао. – сума оборотних активів (стр. стр. 1100...1190) ф.№1;

Дд. – довгострокові дебітори (стр. 1040), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1;

Ср – страхові резерви (стр. 1530-1180), ф.№1.

Цей коефіцієнт дозволяє встановити поточний фінансовий стан компанії й виявити, чи здатна вона протягом звітного року погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів.

Відповідно до загальноприйнятих стандартів цей коефіцієнт не повинно бути менш 1 і може перебувати в межах від 1 до 1,3.

Співвідношення менш 1 означає, що в компанії немає достатньої кількості коштів для погашення своїх короткострокових зобов'язань, а це свідчить про наявність фінансового ризику й погрози банкрутства.

Низький рівень ліквідності може бути наслідком утруднень у реалізації продукції, збільшення дебіторської заборгованості й інших причин.

Значення показника поточної ліквідності показують, що величина оборотного капіталу страхової організації повинна бути достатньою для покриття своїх короткострокових зобов'язань і виплат страхових відшкодувань і страхових сум в обсязі страхових резервів [39].

Швидка ліквідність (її також називають коефіцієнтом миттєвої ліквідності) – це основний показник ліквідності компанії або її здатностей погасити короткострокову заборгованість. Цей коефіцієнт має багато різних назв. Крім перерахованих використовуються назви «коефіцієнт лакмусового папірця», «швидкий коефіцієнт», «коефіцієнт критичної оцінки». У порівнянні з коефіцієнтом поточної ліквідності цей коефіцієнт дає уточнену оцінку ліквідності, тому що враховує найбільш ліквідну частину поточних активів (без матеріально-виробничих запасів).

Цей коефіцієнт показує відношення ліквідних коштів до короткострокової заборгованості й свідчить про здатність фірми швидко погасити свої поточні зобов'язання :

$$\text{Кл.ш.} = (\text{Гк.} + \text{Фв.} + \text{Рд.}): \text{Зк.}, \quad (2.4)$$

де Кл.ш. – коефіцієнт швидкої ліквідності;

Гк. – грошові кошти (стр. 1165), ф.№1;

Фв. – короткотермінові фінансові вкладення (стр. 1160), ф.№1;

Рд. – розрахунки з дебіторами (стр. 1125...1155), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1.

Цей показник виявляє відношення найбільш ліквідної частини оборотного капіталу - наявних коштів, легко реалізованих цінних паперів і дебіторської заборгованості - до короткострокових зобов'язань. Це означає, що в чисельнику не враховуються товарно-матеріальні запаси як найменш ліквідна частина поточних активів, оскільки вони можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань тільки після їхньої реалізації.

Значення коефіцієнта зізнаються достатніми на рівні - більше 1,0 [39, 40]. Однак у сьогоденних реаліях значення коефіцієнта перевищують рекомендоване в 10 і більше раз через те, що страховики змушені відмовлятися від довгострокових інвестицій і займатися в основному короткостроковими фінансовими вкладеннями.

Абсолютна ліквідність – коефіцієнт, що розкриває відношення найбільш ліквідної частини оборотного капіталу – коштів до поточних (короткострокових) зобов'язань [39, 41]:

$$\text{Кл.а.} = (\text{Гк.} + \text{Фв.}) : \text{Зк.}, \quad (2.5)$$

де Кл.а. – коефіцієнт абсолютної ліквідності;

Гк. – грошові кошти (стр. 1165), ф.№1;

Фв. – короткотермінові фінансові вкладення (стр. 1160), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1.

Серед всіх коштів, що становлять оборотний капітал страхової організації, найбільшою ліквідністю, тобто можливістю звернення до грошової форми, володіють кошти. Але оскільки коштам немає необхідності звертатися в самих себе, то говорять, що вони мають абсолютну ліквідність.

За допомогою цього коефіцієнта можна визначити, яку частку

короткострокових зобов'язань здатна покрити найбільш ліквідна частина оборотного капіталу в найкоротший термін.

Значення коефіцієнта визнаються достатніми на рівні 0,5-1,0 [39].

За даними фінансової звітності (додаток А) розраховано відносні показники ліквідності та платоспроможності СК «ІНГО» за 2017 – 2019 роки. Результати розрахунків наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розрахункові показники ліквідності «АК «ІНГО»

Показники	Нормативне значення	Значення показників			Відхилення абсолютне	
		Періоди				
		2017	2018	2019	2018 до 2017	2019 до 2018
Коефіцієнт загальної ліквідності	> 1	1,35	1,23	1,01	-0,12	-0,22
Коефіцієнт поточної ліквідності	> 1	1,35	1,23	1,01	-0,12	-0,22
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1	2,46	3,04	2,47	0,58	-0,57
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,5-1,0	1,49	1,91	1,48	0,42	-0,43

У всіх показниках ліквідності більше важливе значення мають нижні межі показників, що рекомендуються. Верхні рекомендовані значення показників необхідні для поточного регулювання значень виходячи зі складної практики ринкових економічних умов, інфляційних процесів, а також обсягів, умов і видів страхування, що здійснюються страховою організацією.

Коефіцієнти ліквідності «СК «ІНГО» на протязі трьох років перевищують нормативні значення. Тому можна з упевненістю сказати, що страховик у змозі покрити усі свої зобов'язання у повному обсязі. Не дивлячись на те, що швидка ліквідність має тенденцію до зменшення у 2019 р. в порівнянні з 2018 роком, все одно її значення задовольняють нормам. Це вказує на те, що у СК достатньо засобів для погашення короткострокових зобов'язань. Не може бути негативного впливу на термін виплат страхових відшкодувань.

2.2.2. Аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО »

Однією з найважливіших умов організації страхової справи є контроль фінансової стійкості страховиків. Саме тому пріоритетною задачею в управлінні фінансовими ресурсами в страховій компанії є завдання організувати поточне і перспективне управління фінансовою діяльністю, що забезпечує платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Визначення ступеню фінансової стійкості страхової компанії є одним із найважливіших завдань у забезпеченні ефективної та успішної фінансової діяльності конкретної страхової компанії.

Фінансова стійкість страховика забезпечується: розміром оплаченого статутного капіталу страхової компанії; розмірами страхових резервів; оптимальним портфелем розміщення страхових резервів; системою перестраховування; обґрунтованістю страхових тарифів та інших факторів.

Основним завданням аналізу об'ємних (абсолютних) показників фінансової стійкості є кількісна оцінка діяльності страхової організації. До числа цих показників відносять: обсяг страхових премій – СП; обсяг страхових виплат - СВ ; величина власного капіталу страховика - СК; величина страхових резервів - СР.

Показник “Страхові платежі” характеризує розмір коштів, отриманих страховиком по договорах страхування й перестраховування.

Показник “Страхові виплати” характеризує розмір коштів, які фактично виплачено страховиком за страховими випадками за договорами страхування та перестраховування.

Показник “Власний капітал” відповідає сумі капіталу, вільного від зобов'язань компанії й виконання, що є додатковою гарантією, зобов'язань при відхиленні їхнього розміру від розрахункових величин. До складу власного капіталу входять: статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток, резервний фонд і інший капітал за винятком несплаченого й вилученого капіталу.

Показник “Страхові резерви” характеризує страховика на предмет забезпечення майбутніх виплат й складається з резерву незароблених премій, які відповідають страховим ризикам, які не настали на звітну дату; резервів збитків (включає зарезервовані, але ще не виплачені суми страхового відшкодування).

Дані абсолютних показників фінансової стійкості зведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Абсолютні показники фінансової стійкості СК «ІНГО», тис. грн.

№ з/п	Показник	2017	2018	2019	Відносне відхилення	
					2018 до 2017	2019 до 2018
1	Обсяг страхових премій	106447,4	1213986,7	1527517,7	14,04	25,83
2	Обсяг страхових виплат	549711,5	527794,6	657554,3	-3,98	24,58
3	Величина власного капіталу	640996,4	639854,8	647011,6	-0,17	1,12
4	Величина страхових резервів	787803,7	934499,1	1060150,6	18,62	13,44

Як видно з табл. 2.5 сума обсягів премій АТ «ІНГО» в 2019 році склала 1527517,7 тис. грн., що на 25,83% більше, ніж у 2018 році. Компанія здійснила виплати своїм клієнтам на суму 657554,3 тис. грн., що на 24,58% більше ніж в 2018 році.

У зв'язку зі збільшенням обсягу страхових премій цілком нормально було б спостерігати збільшення обсягу страхових виплат. Також щоб оцінити зміну цього показника використовують відносний показник - рівень відшкодувань, який буде розраховано в подальшому.

Величина власного капіталу має позитивну тенденцію, що свідчить про збільшення додаткової гарантії забезпечення виконання страхових зобов'язань.

Величина страхових резервів має збільшення, на 13,44%, у 2019 році у порівнянні з 2018 роком. Це говорить про підвищення гарантій страхової

компанії відносно майбутніх виплат страхових сум та страхового відшкодування.

Графічно динаміка зміни значень цих показників зображена на рисунку 2.1.

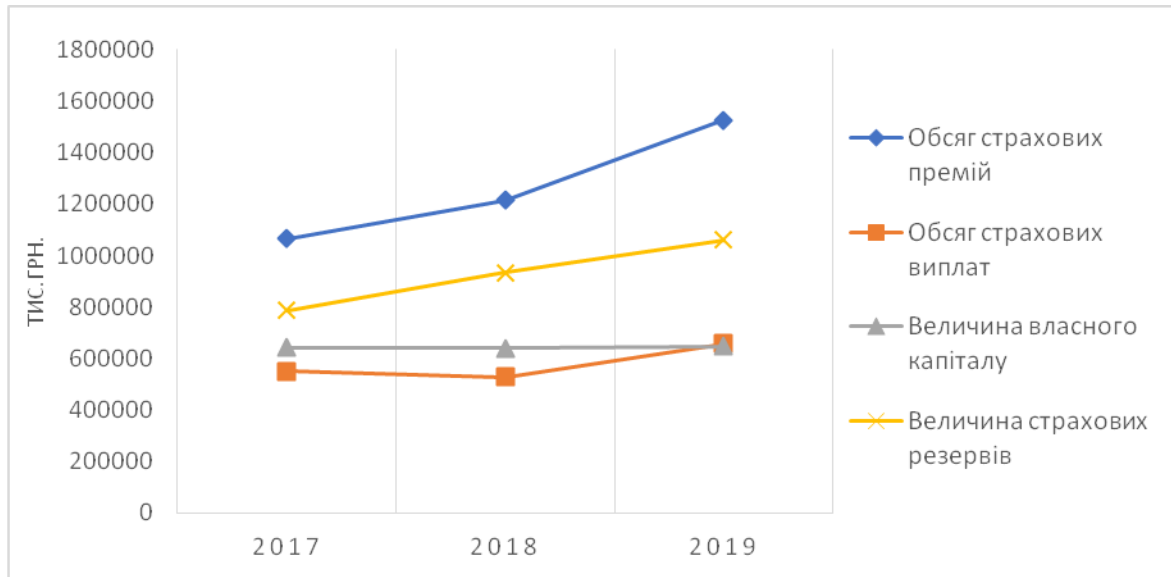

Рис. 2.1. Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО» впродовж 2017-2019 років

У той же час відносні показники більш точно відображають фінансову стійкість страхової організації.

До показників, що характеризують фінансову стійкість відносять наступні:

- Коефіцієнт фінансової автономії. Коефіцієнт фінансової автономії відображає питому вагу власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих в діяльність підприємства. Розраховується за формулою [42]:

$$K_{\text{авт.}} = \text{Власні кошти (1495)Б} / \text{Вартість майна (1900)Б} \quad (2.6)$$

Нормативне значення $> 0,5$.

- Коефіцієнт фінансової залежності, високий рівень якого свідчить про загрозу банкрутства страхової компанії. Нормативне значення $< 2,0$. Цей коефіцієнт є зворотним коефіцієнту автономії. Розраховується відповідно [42]:

$$K_{\text{ф.з.}} = \text{Вартість майна (1900)Б} / \text{Власний капітал (1495)Б} \quad (2.7)$$

Збільшення цього коефіцієнту означає збільшення долі позикових коштів та втрати підприємства змоги до самофінансування.

- Коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу (фінансування). Зростання показника в динаміці свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Він показує скільки залученого капіталу припадає на 1 гривню власного. Нормативне значення $\leq 0,5$. Розраховується за формулою:

$$K_{\text{спів.з.ів.к.}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання (1595)Б} + \text{Поточні зобов'язання (1695)Б}}{\text{Власний капітал (1495)Б}} \quad (2.8)$$

- Коефіцієнт маневреності власних коштів (коефіцієнт маневреності, коефіцієнт фінансової маневреності, коефіцієнт маневреності власного капіталу) (K_m) характеризує спроможність підприємства підтримувати рівень власних оборотних коштів і поповнювати оборотні кошти за рахунок власних джерел. Показує, яка частина власного капіталу перебуває в обороті, тобто в тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до загальної величини власних коштів (власного капіталу) підприємства:

$$K_m = \frac{\text{Власний капітал (1495)Б} - \text{Необоротні активи (1000)Б}}{\text{Власний капітал (1495)Б}} \quad (2.9)$$

Значення цього показника залежить від структури капіталу і галузевої належності підприємства. Оптимальне його значення в межах від 0,2 до 0,5.

- Показник оцінки достатності страхових резервів. Оскільки страхові премії сплачуються попередньо й страховик повинен мати певні кошти для того, щоб могли в майбутньому виконати свої зобов'язання, йому необхідно зберегти частину страхової премії (нетто-частина), призначену на страхові виплати. Отже, страховик повинен зарезервувати нетто-премії, тобто сформувати страхові резерви по укладених договорах страхування.

Звідси, страхові резерви – це оцінка зобов'язань страховика, виражена в грошовій формі, по забезпеченню майбутніх страхових виплат. Наявність

страхових резервів у запропонованому розмірі є гарантією платоспроможності страховика й фінансової стійкості проведених страхових операцій. Оцінку достатності страхових резервів можна провести по видах страхування життя або видам страхування іншим, чим страхування життя, через однойменний коефіцієнт:

$$K_{\text{дср}} = \frac{\text{Резерви за видами страхування, іншими ніж страхування життя}}{\text{Страхові премії-нетто}} \quad (2.10)$$

Відношення суми страхових резервів до нетто-премії по видах страхування повинне бути не менш 100% [43].

- Показник, що характеризує ступінь перестрахового захисту, визначається через коефіцієнт залежності від перестраховування ($K_{\text{зпс}}$). Розраховується як відношення страхових внесків, переданих у перестраховування, до загального обсягу страхових внесків, значення якого рекомендується у діапазоні від 5 до 50% [43]:

$$K_{\text{зпс}} = \frac{\text{Сума премій, які передано в перестраховування}}{\text{Сума премій - всього}} \quad (2.11)$$

Вплив ступеня перестраховиків на фінансовий стан страхової організації визначається тим, що незалежно від передачі ризиків у перестраховування первинний страховик (перестраховувальник) повністю несе відповідальність перед клієнтами по укладеним їм договорам страхування. Крайні границі $K_{\text{зпс}}$ свідчать про те, що якщо значення більше 50%, то страховик повністю залежить від перестраховика по забезпеченню своєї фінансової стійкості, а якщо менш 5%, то дана страхова організація практично не займається перестраховуванням, тобто не дотримується гарантія фінансової стабільності страховика.

Рівень виплат (P_v), що визначає скільки копійок страховик віддає з кожної зібраної гривні як страхове забезпечення (відшкодування). Розраховується наступним чином:

$$P_v = \frac{\text{Розмір страхових відшкодувань}}{\text{Розмір зібраних страхових премій}} \quad (2.12)$$

Нормативне значення цього коефіцієнту: 40-80% [44].

Результати розрахунків наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості «АСК «ІНГО Україна»

Показники	Норма	Значення		
		2017	2018	2019
Коефіцієнт фінансової автономії	> 0,5	0,35	0,35	0,32
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2,0	2,82	2,88	3,17
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування)	≤ 0,5	1,82	1,88	2,17
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2 - 0,5	0,96	0,93	0,93
Достатність страхових резервів	> 100%	103,46	98,49	88,76
Коефіцієнт залежності від перестраховування	5-50%	28,43	21,84	21,81
Рівень відшкодувань	40-80%	51,64	43,47	43,05

Як видно з даних табл. 2.6 коефіцієнт фінансової автономії на протязі трьох років нижчий нормативного значення та має тенденцію до погіршення. В 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулося збільшення частки позичених коштів у фінансування компанії.

Негативним є не дотримання в 2018-2019 рр. нормативу щодо достатності страхових резервів. Коефіцієнти залежності від перестраховування знаходяться в межах нормативу, це говорить про те, що перестраховий захист портфелю ризиків достатньо надійний.

Показники «Рівня відшкодувань» знаходиться на рівні рекомендованого значення. Це свідчить про те, страхова компанія виконує свої страхові зобов'язання перед страхувальниками.

2.2.3. Аналіз тестів раннього попередження АТ «СК «ІНГО»

Однією з найважливіших умов організації страхової справи є контроль фінансової стійкості страховиків. Саме тому пріоритетною задачею в управлінні фінансовими ресурсами в страховій компанії є завдання організувати поточне і перспективне управління фінансовою діяльністю, що забезпечує платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Визначення ступеню фінансової стійкості страхової компанії є одним із найважливіших завдань у забезпеченні ефективної та успішної фінансової діяльності конкретної страхової компанії.

Фінансова стійкість страховика забезпечується: розміром оплаченого статутного капіталу страхової компанії; розмірами страхових резервів; оптимальним портфелем розміщення страхових резервів; системою перестраховування; обґрунтованістю страхових тарифів та інших факторів.

В українському законодавстві існують нормативні акти, які стандартизують здійснення аналізу діяльності страховиків, виявлення ризиків у діяльності страховиків та визначення їх фінансової стійкості. До таких документів належить Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України „Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків” № 3755 від 17 березня 2005 р. [45].

Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків розроблено з метою стандартизації процедур здійснення аналізу діяльності страховиків. Документ містить тести раннього попередження.

Тести раннього попередження — це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними комітетом Держфінпослуг показниками, їх узагальнення та оцінка ризиків діяльності страховиків. Тести раннього попередження використовуються для визначення рівня фінансової надійності страховиків, який розраховується за даними річної фінансової звітності, складеної відповідно до Порядку складання звітних даних

страховиків, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 3 лютого 2004 р. № 39.

Відповідно до Рекомендацій здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховання, страхових резервів, дохідності, ліквідності і надається відповідна оцінка.

Оцінки виставляються по 4-бальній системі в залежності від діапазону, в який потрапило значення відповідного показника.

На основі проведених тестів раннього попередження страховики можуть отримати такі оцінки:

«1» (стійка) — фінансові показники знаходяться на високому рівні;

«2» (задовільна) — відсутні серйозні проблеми, фінансові показники знаходяться на середньому рівні;

«3» (гранична) — фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній;

«4» (незадовільна) — вважається неприпустимим, фінансовий стан є дуже нестабільним [40].

Дані, які використовуються при розрахунку показників тестів раннього попередження, їх зміст та порядок розрахунку наведені в таблиці 2.7.

На основі результатів розрахунків, що наведені в таблиці 2.7 можна зробити наступні висновки, що деякі показники фінансової стійкості страхової компанії покращились, але є і такі що погіршилися.

Таблиця 2.7

Данні «АСК «ІНГО Україна» для розрахунку тестів раннього попередження

№ з/п	Термін	Зміст	Значення 2018., тис. грн.	Значення 2019р., тис. грн.	Відхилення, тис. грн.
1	2	3	4	5	6
1	Капітал, чистий капітал	Активи по балансу за вирахуванням нематеріальних активів та зобов'язань по балансу	597436,1	604023,3	6587,2

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
2	Високоліквідні активи	Грошові кошти та їх еквіваленти	349412	385375,7	35963,7
3	Зобов'язання, загальна сума зобов'язань	Зобов'язання по балансу	1203240	1406200,7	202960,7
4	Дебіторська заборгованість	Всі види дебіторської заборгованості відповідно до балансу	289622,2	329792,8	40170,6
5	Сума чистих премій	Валовий обсяг зібраних премій за вирахуванням частки, належної перестраховикам	948822,5	1194311,8	245489,3
6	Зароблені страхові платежі	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя	882284,5	1090088,1	207803,6
7	Чистий прибуток (або збиток)	Чистий прибуток (збиток) відповідно до звіту	24767,5	40329,7	15562,2
8	Виплати і витрати	Страхові виплати та відшкодування, а також витрати, пов'язані з врегулюванням страхових випадків, збільшені на суму резервів збитків на кінець звітного періоду та зменшені на суму резервів збитків на початок звітного періоду	641872,6	733056,3	91183,7
9	Прибуток від фінансової діяльності	Дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи за вирахуванням витрат від участі в капіталі та інші фінансові витрати	63967,8	58369,6	-5598,2
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	Сума довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, та інших фінансових інвестицій та поточних фінансових інвестицій на початок і кінець звітного періоду, поділена на два	361590,9	420122,8	58531,9
11	Чисті страхові резерви	Страхові резерви за балансом за вирахуванням частки перестраховиків у страхових резервах	629920,5	774112	144191,5

Так, наприклад, сума капіталу збільшилась на 6587,2 тис. грн., чисті страхові резерви компанії збільшилися на 144191,5 тис. грн., збільшився чистий на 15562,2 тис.грн. Це позитивні зміни діяльності страхової компанії. Щодо негативних це, відбулося зменшення прибутку компанії від фінансової діяльності на 5598,2 тис.грн., спостерігається збільшення виплат та витрат на 91183,7 тис.грн.

Показники тестів раннього попередження розраховуються відповідно формул, що наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Методи та формули розрахунок показників тестів раннього попередження

№ з/п	Показник	Метод розрахунку	Формула*
1	2	3	4
1	Показник дебіторської заборгованості	ПДЗ = 100% *(Дебіторська заборгованість) / (Капітал)	$100 * (\Phi 1\ 1040 + 1125 + 1130 + 1135 + 1140 + 1145 + 1155 + 1045) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
2	Показник ліквідності активів	ПЛА = 100% * (Високоліквідні активи) / (Зобов'язання)	$100 * (\Phi 1\ 1165) / (\Phi 1\ 1595 + 1695)$
3	Показник ризику страхування	ПРС = 100% * (Сума чистих премій за всіма полісами) / (Капітал)	$100 * (P1\ 010 - 020) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
4	Зворотний показник платоспроможності	ЗПП = 100 * (Загальна сума зобов'язань) / (Капітал)	$100 * (\Phi 1\ 1595 + 1695) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
5	Показник доходності	ПД = 100 * (Чистий прибуток) / (Капітал)	$100 * (\Phi 2: 2350) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	ПА = 100 * (Виплати і витрати) / (Сума чистих зароблених премій)	$100 * (P1\ 240 + 320 + 330 + P3(K)070 - P3(\Pi)070) / P1\ 070$
7	Показник змін у капіталі	ПЗК = 100 * (Капітал (t)) / (Капітал (t-1) - 1)	$100 * ((\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)(K) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)(\Pi) - 1)$
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	ПЗЧП = 100 * ((Сума чистих премій (t)) / (Сума чистих премій (t-1)) - 1)	$100 * (P1(\Pi)\ (010 - 020) / P1(K)\ (010 - 020) - 1)$

1	2	3	4
9	Показник незалежності від перестраховування	$\text{ПНП} = 100 * (\text{Чиста сума премій по всіх полісах}) / (\text{Валова сума премій по всіх полісах})$	$100 * \text{P1} (010 - 020) / \text{P1} 010$
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	$\text{ПВРК} = 100\% * (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Капітал})$	$100 * (\text{Ф1} 1530 - 1180) / (\text{Ф1} 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
11	Показник доходності інвестицій	$\text{ПДІ} = 100\% * (\text{Прибуток від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року})$	$100 * \text{Ф2} (2200 + 2220 + 2240 - 2250 - 2255 - 2270) / \text{Ф1}(1030(\text{П}) + 1035(\text{П}) + 1160(\text{П}) + 1030(\text{К}) + 1035(\text{К}) + 1160(\text{К})/2)$

*Формули записані відповідно до форм звітних даних, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 03 лютого 2004 р. № 39 «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків».

При записі формул в цій таблиці використовують такі умовні позначення: Ф1 — баланс, Р1 — розділ 1 звіту, Р3 — розділ 3 звіту, Р4 — розділ 4 звіту, (П) — на початок річного звітного періоду, (К) — на кінець річного звітного періоду, якщо не зазначено — на кінець річного звітного періоду [40].

Результати розрахунків наведені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники тестів раннього попередження для «АСК «ІНГО Україна» за 2016 та 2017 роки

№ з/п	Показник	Значення (%)		Відхилення
		2018р.	2019р.	
1.	Показник дебіторської заборгованості	48,47	54,59	6,12
2.	Показник ліквідності активів	29,03	27,40	-1,63
3.	Показник ризику страхування	158,81	197,72	39,91
4.	Зворотний показник платоспроможності	201,4	232,8	31,4

Продовження табл. 2.9

№ з/п	Показник	Значення (%)		Відхилення
		2018р.	2019р.	
5.	Показник доходності	4,14	6,67	2,53
6.	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	67,64	61,37	-6,27
7.	Показник змін у капіталі	14,04	1,10	-12,94
8.	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	76,56	25,87	-50,69
9.	Показник незалежності від перестраховання	105,02	112,19	7,17
10.	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	105,43	128,15	22,72
11.	Показник доходності інвестицій	17,69	13,89	-3,79

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень (враховуючи те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик.

Оскільки «СК «ІНГО Україна» – це компанія яка займається іншими видами страхування ніж життя то для аналізу тестів раннього попередження використовуємо шкалу згідно таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оціночна шкала для показників тестів раннього попередження для страховиків, що займаються іншими видами страхування ніж страхування

ЖИТТЯ

№ з/п	Вид показника	Оціночна шкала
1	2	3
1	Показник дебіторської заборгованості	1. $0 \leq \text{ПДЗ} < 50$
		2. $50 \leq \text{ПДЗ} < 75$
		3. $75 \leq \text{ПДЗ} < 100$
		4. $100 \leq \text{ПДЗ}$

Продовження табл. 2.10

1	2	3
2	Показник ліквідності активів	1. $95 \leq \text{ПЛА}$
		2. $80 \leq \text{ПЛА} < 95$
		3. $65 \leq \text{ПЛА} < 80$
		4. $\text{ПЛА} < 65$
3	Показник ризику страхування	1. $\text{ПРС} \leq 100$
		2. $100 < \text{ПРС} \leq 200$
		3. $200 < \text{ПРС} \leq 300$
		4. $300 < \text{ПРС}$
4	Зворотний показник платоспроможності	1. $0 < \text{ЗПП} \leq 20$
		2. $20 < \text{ЗПП} \leq 50$
		3. $50 < \text{ЗПП} \leq 75$
		4. $75 < \text{ЗПП}, \text{ЗПП} \leq 0$
5	Показник доходності	1. $50 < \text{ПД}$
		2. $25 < \text{ПД} \leq 50$
		3. $0 \leq \text{ПД} \leq 25$
		4. $\text{ПД} < 0$
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	1. $\text{ПА} \leq 50$
		2. $50 < \text{ПА} \leq 100$
		3. $100 < \text{ПА} \leq 110$
		4. $110 < \text{ПА}$
7	Показник змін у капіталі	1. $10 < \text{ПЗК}$
		2. $5 < \text{ПЗК} \leq 10$
		3. $0 < \text{ПЗК} \leq 5$
		4. $\text{ПЗК} \leq 0$
8	Показник змін у сумі чистих премій за	1. $40 \leq \text{ПЗЧП}$
		2. $33 \leq \text{ПЗЧП} < 40$
		3. $10 \leq \text{ПЗЧП} < 33$
		4. $\text{ПЗЧП} < 10$
9	Показник незалежності від перестраховування	1. $50 \leq \text{ПЗП}$
		2. $40 \leq \text{ПЗП} < 50$
		3. $30 \leq \text{ПЗП} < 40$
		4. $\text{ПЗП} < 30, 85 \leq \text{ПЗП}$
10	Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу	1. $0 < \text{ПВРК} \leq 50$
		2. $50 < \text{ПВРК} \leq 75$
		3. $75 < \text{ПВРК} \leq 100$
		4. $100 < \text{ПВРК} \leq 0$

Продовження табл. 2.10

1	2	3
11	Показник доходності інвестицій	1. $10 \leq \text{ПДІ}$
		2. $5 \leq \text{ПДІ} < 10$
		3. $0 \leq \text{ПДІ} < 5$
		4. $\text{ПДІ} < 0$

Відповідно до вищезазначеної шкали, в таблиці 2.11 представлені розраховані оцінки тестів раннього попередження, а також фактичні оцінки з урахуванням відповідних коефіцієнтів.

Загальна оцінка визначається як сума фактичних оцінок по окремих показниках, помножених на відповідні коефіцієнти враховуючи те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик. Загальна оцінка округлюється до цілого числа за загальними правилами округлення [45].

Таблиця 2.11

Оцінки тестів раннього попередження, коефіцієнти та загальна оцінка для «СК
«ІНГО»»

№ з/п	Показник	Оцінка		Відхилення	Коефіцієнт (не життя)	Фактична оцінка з урахуванням коефіцієнту	
		2018	2019			2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Показник дебіторської заборгованості	1	1	0	0,04	0,04	0,04
2	Показник ліквідності активів	4	4	0	0,10	0,4	0,4
3	Показник ризику страхування	2	2	0	0,06	0,12	0,12
4	Зворотний показник платоспроможності	4	4	0	0,18	0,72	0,72
5	Показник доходності	3	3	0	0,06	0,18	0,18
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	2	2	0	0,06	0,12	0,12

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
7	Показник змін у капіталі	1	3	2	0,06	0,06	0,18
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	1	1	0	0,06	0,06	0,06
9	Показник незалежності від перестраховування	1	1	0	0,18	0,18	0,18
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	4	4	0	0,16	0,64	0,64
11	Показник доходності інвестицій	1	1	0	0,04	0,04	0,04
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА						2,56=“3”	2,68=“3”

Як свідчать дані таблиці 2.11, загальний фінансовий стан АТ «СК «ІНГО» в 2018-2019 рр. є граничним, коли фінансовий стан викликає побоювання.

На високому рівні, знаходяться показники: показник дебіторської заборгованості, показник незалежності від перестраховування, показник доходності інвестицій.

До негативних показників відносяться показники: показник ліквідності активів, зворотний показник платоспроможності, відношення чистих страхових резервів до капіталу. Всі ці показники отримали позначку «4» (незадовільна), що вважається неприпустимим.

Що стосується загальних результатів, то округливши суму фактичних оцінок по окремих показниках, помножених на відповідні коефіцієнти, ми отримали оцінку “3” (задовільна).

Тому можна зробити висновок, що у АТ «СК «ІНГО» фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній.

2.2.4. Оцінка страхового портфеля АТ «СК «ІНГО»

Питання оцінки страхового портфеля має безпосередній вплив на забезпечення фінансової надійності страховика. Страхова організація лише в тому разі може бути надійною, коли забезпечується збалансування між договорами, які закінчуються, і тими, що укладаються; коли вирівнюється ризик між видами страхування; коли забезпечується оптимальне співвідношення між доходом та ризиком по портфелю тощо. Саме тоді можна говорити про те, що фінансовому стану страховика не загрожують непередбачені великі виплати чи банкрутство та несвоєчасність виконання страхових зобов'язань [41].

Комплексна система показників оцінки страхового портфеля буде включати наступні групи показників: величини, структури, однорідності, збалансованості, доходності, збитковості та ризиковості страхового портфеля (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Показники комплексної системи показників оцінки страхового портфеля

Показники величини страхового портфеля характеризують розміри тих складових, з яких він складається. Ідеться про обсяги сукупності чи окремі її частини (кількість елементів) та відповідні їм обсяги значень ознаки.

До таких показників можна віднести фактичну кількість застрахованих об'єктів або кількість договорів страхування, сукупність страхових премій, отриманих страховою організацією за укладеними договорами страхування, розмір сукупної страхової суми, сукупну відповідальність страховика (перестраховика) за всіма діючими договорами тощо. Кожний з цих показників дає кількісну міру тієї чи іншої ознаки страхового портфеля.

Величина страхового портфеля як фактична кількість укладених договорів страхування. Визначаємо шляхом підсумовування всіх договорів страхування, які організація уклала протягом періоду, що аналізується, за формулою (2.13).

$$ВСП_{дс} = \sum ДС, \quad (2.13)$$

де $ВСП_{дс}$ – величина страхового портфеля за договорами страхування, укладеними страховиком;

$ДС$ – конкретний договір страхування.

Кількість укладених договорів характеризує з кількісної сторони величину страхового портфеля. Цей показник має бути якомога більшим, тобто будь-яка страхова організація має прагнути до максимізації його значення. По-перше, чим більше буде укладено договорів страхування, тим більше страхова організація отримає страхових премій. По-друге, чим більше договорів буде укладено, тим більше диверсифікованими будуть страхові ризики, які входять до складу страхового портфеля, і тим точнішими будуть розрахунки страхових тарифів, закладені при формуванні тарифікаційної сітки страховика.

Величина страхового портфеля як сукупність страхових премій, отриманих страховою організацією за укладеними договорами страхування. Визначаємо шляхом підсумовування всіх страхових премій, отриманих за кожним договором страхування (якщо їх сплата відбувається періодично), а

потім і за всіма договорами, які організація уклала протягом періоду, що аналізується, за формулою (2.14).

$$\text{ВСП}_{\text{сп}} = \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M \text{СП}_{ij}, \quad (2.14)$$

де $\text{ВСП}_{\text{сп}}$ – величина страхового портфеля за обсягом зібраних премій;
 СП – j -та сплачена частина страхової премії за i -тим договором страхування.

Обсяг страхових премій також характеризує з кількісної сторони величину страхового портфеля. Цей показник має бути якомога більшим, тобто будь-яка страхова організація має прагнути до максимізації його значення. Чим більше буде отримано страхових премій, тим більшими будуть за величиною доходи страховика, отриманий прибуток та тим більше фінансово надійним він буде.

Показники збитковості страхового портфеля займають окреме важливе місце в методиці його оцінки. Під збитковістю розуміють «економічний показник, який характеризує відношення суми збитку до відповідної базової величини» [47]. У вітчизняній страховій справі показник збитковості використовується для оцінки результатів господарської діяльності страховика і для оцінки страхового ризику [48, с. 196].

Збитковість страхового портфеля за страховою премією ($\text{ЗСП}_{\text{сп}}$). Визначається шляхом співвідношення загальної величини страхового відшкодування до загального обсягу зібраних страхових премій за період, що аналізується, за формулою (2.15).

$$\text{ЗСП}_{\text{сп}} = \frac{\sum_{i=1}^M S_{b_i}}{\sum_{k=1}^N \text{СП}_k} = \frac{Q}{\text{СП}} \quad (2.15)$$

де $\sum_{i=1}^M S_{b_i}$ – сумарна величина відшкодувань;

$\sum_{k=1}^N \text{СП}_k$ – сумарна величина страхових премій.

Цей показник дозволяє визначити яку частку страхових премій компанія спрямовує на виплату страхових відшкодувань. Коли $\text{ЗСП}_{\text{сп}}=1$, то збитковість

страхового портфеля складає 100%, тобто виплачується страхових відшкодувань стільки ж, скільки збирається страхових премій. Страхова організація починає працювати у збиток, оскільки у формулі використано бруто-премію, яка окрім виплати страхових відшкодувань має покривати витрати на ведення справи та забезпечувати отримання певної фіксованої величини прибутку.

Показники доходності та ризиковості страхового портфеля доцільно розглядати разом. Для страхової організації більш цінним є не конкретне значення того чи іншого показника, а саме їх співвідношення. Слід зауважити, що для простоти аналізу під доходністю (прибутковістю) портфеля розуміється співвідношення між величиною прибутку та витратами організації. Під ризиком розуміється коефіцієнт збитковості, тобто співвідношення між величиною страхових виплат та загальною страховою сумою. Цей показник дозволяє співставити витрати на виплату страхових відшкодувань або страхових сум з обсягом прийнятих страхових зобов'язань. Звичайно, що чим більший ризик приймає страховик на страхування, тим більший тариф він встановить.

Співвідношення доходності до збитковості страхового портфеля. Цей показник має наближатися до 1. В даному випадку, це свідчить про те, що оцінка ризиків, які приймаються на страхування, є адекватною ціні, що встановлюється на них. В ідеалі ціна страхового портфеля повинна дорівнювати його ризику (збитковості). Цей постулат можна вивести з принципу паритетності зобов'язань страховика та страхувальника.

У загальному виді збалансований страховий портфель можна оцінити через однойменний коефіцієнт $K_{з.с.п.}$, обчислювальний як відношення сум нетто-премії до обсягу бруто-премії й змінам страхових резервів [49]:

$$K_{з.с.п.} = \frac{СП_n}{СП_б + ЗСР}, \quad (2.16)$$

де $СП_n$ - страхові премії (внески) - нетто-перестраховування (стр. 010 - стр. 020, Р.1 звіту);

$СП_б$ - страхові премії (внески), усього (стр. 010, Р.1 звіту);

ЗСР - зміни страхових резервів (стр. 030 – стр. 040 + стр.050 – стр.060, Р.1 звіту).

Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля показує частку перевищення надходжень над виплатами, тобто забезпеченість страхових виплат коштами страхових резервів. Рекомендоване значення $K_{з.с.п}$ по накопичувальних видах страхування становить 20, по ризикових видах страхування - більше 50. Коефіцієнт дозволяє миттєво визначити правильність побудови тарифних ставок по видах страхування іншим, чим страхування життя, і по страхуванню життя. Порівнюючи його середнє значення з рекомендованим, можна довідатися, чи правильно в страховій організації здійснювався андерайтинг по вже укладених договорах, чи є страховий портфель високоризикованим або ж збалансованим [50].

Ефективність страхових операцій $ПЕ_{с.о}$ можна визначити як відношення технічного результату до нетто-премії:

$$ПЕ_{с.о} = \frac{ВС}{СП_{н}} \times 100\% \quad (2.17)$$

де ВС - виторг страховика або технічний результат по операціях страхування (стр. 010-стр. 020 - стр. 240 -стр. 150, Р.1 звіту); $СП_{н}$ - нетто-премії (стр. 010 - стр. 020, Р.1 звіту). Значення $ПЕ_{с.о}$ повинне бути більше 15% [51].

При аналізі фінансово-економічної ситуації в страховій компанії використовується показник рентабельності страхових операцій в розрахунку на грн. собівартості. Під собівартістю, як відзначалося, розуміється відношення видатків страховика (сума страхових виплат, відрахувань у страхові резерви й видатків на ведення справи) до обсягу страхової премії. Відношення чистого прибутку до собівартості - це застарілий показник страхової діяльності, що був застосовний в умовах планової економіки. У сучасних умовах частіше співвідносять чистий прибуток з обсягом страхових внесків, одержуючи значення рентабельності страхових операцій на грн. страхових внесків ($Пр_{с.о}$):

$$Пр_{с.о} = \frac{ЧП}{СП} \times 100\% , \quad (2.18)$$

де ЧП - чистий прибуток (стр. 470, Р.1 звіту); СП - обсяг страхових премій (стр. 010, Р.1 звіту).

Отримані значення рентабельності показують, який дохід протягом року одержував страховик з 1 грн. страхової премії, але видно, що формування рентабельності відбувалося під впливом результату страхових операцій.

Коефіцієнт рентабельності активів відображає ефективність використання майна підприємства:

$$P_{акт} = \frac{ЧП}{\bar{A}}, \quad (2.19)$$

де ЧП – сума чистого прибутку; $\bar{A}$ - середня сума чистих активів.

Розрахунок коефіцієнтів, що характеризують страховий портфель зведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти, що характеризують страховий портфель АТ «СК «ІНГО»

№ п/п	Показники	Нормати вне значення	Значення показників			Відхилення абсолютне	
			2017	2018	2019	Періоди	
						2018 до 2017	2019 до 2018
1	Величина страхового портфеля як фактична кількість укладених договорів страхування	$ВСП_p \rightarrow \max$	295834	349115	459543	53281	110428
2	Величина страхового портфеля як сукупність страхових премій (ВСП _{сп})	$ВСП_{сп} \rightarrow \max$	1064474	121398 6,7	1527517, 7	149512, 7	313531
3	Величина страхового портфеля як розмір сукупної страхової суми	$ВСП_{сс} \rightarrow \max$, але меншими темпами ніж $ВСП_{сп} \rightarrow \max$	6249645 08,4	546976 480,1	4918950 56,1	- 77988028 ,3	- 5508142 4
4	Збитковість страхового портфеля за страховою премією	$ЗСП_{сп} \leq 1$	0,516	0,434	0,43	-0,08	-0,004

Продовження табл. 2.12

№ п/п	Показники	Нормати вне значення	Значення показників			Відхилення абсолютне	
			2017	2018	2019	2018 до 2017	2019 до 2018
5	Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля, %	> 50%	87,9	75,05	75,56	-12,85	0,51
6	Ефективність страхових операцій, %	> 15%	51,03	50,2	52,62	-0,83	2,42
7	Рентабельність страхових операцій, %	↑	2,58	2,04	2,64	-0,54	0,6
8	Рентабельність активів, %	↑	1,66	1,35	2,07	-0,31	0,72

За даними табл. 2.12 можна зробити наступні висновки. Величина страхового портфеля страховика за кількістю договорів, сукупністю страхових премій в 2019 році збільшилась в порівняння з 2018 роком. Показник збитковості страхового портфеля знаходиться в межах нормативного значення. Страхова компанія 43% зібраних страхових премій в 2018 році та 2019 році спрямовувала на виплату страхових відшкодувань.

Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля на протязі трьох років перевищує нормативне значення, це говорить, що страховий портфель в АТ СК «ІНГО» є збалансованим. Ефективність страхових операцій перевищує норматив, це пояснюється збільшенням перестраховиками страхових відшкодувань. Рентабельність страхових операцій АТ «СК «ІНГО» в 2017 -2019 рр. позитивна. Так якщо в 2018 році компанія отримувала 2,04 грн. прибутку з 1 грн. страхової премії, то в 2019 році тільки 2,64 грн. прибутку.

Рентабельність активів в 2019 році збільшилась в порівнянні з 2018 роком і склала 2,07%. Це говорить про покращення використання активів підприємства. Тобто, якщо в 2018 році на 1 грн. активів припадало 1,35 грн. чистого прибутку, то в 2019 році на 1 грн. активів припадало 2,07 грн. чистого прибутку.

2.3. Аналіз страхових платежів розрахованих при здійсненні страхування сільськогосподарських культур в АТ «СК «ІНГО»

Одним з показників оцінки ефективності діяльності страховика є рентабельність за видами страхування.

Рентабельність за видами страхових операцій визначається по формулі [52]:

$$r_i = (ZP_i - SV_i - VV_i) / SP_i, \quad (2.20)$$

де, r_i - рентабельність i -того виду страхування;

ZP_i - зароблені премії за i -тим видом страхування;

SV_i - страхові виплати за i -тим видом страхування;

VV_i - витрати на ведення справи за i -тим видом страхування;

SP_i - сума страхових надходжень за i -тим видом страхування.

Для розрахунку зароблених премій за i -тим видом страхування використовується така формула:

$$ZP_i = SP_i - SPI_i + RNP_{pi} - RNP_{ki} - PRNP_{pi} + PRNP_{ki}, \quad (2.21)$$

де, SPI_i – частка страхових премій за i -тим видом страхування, належна перестраховикам;

RNP_{pi} – резерви незароблених премій за i -тим видом страхування на початок звітнього періоду;

RNP_{ki} – резерви незароблених премій за i -тим видом страхування на кінець звітнього періоду;

$PRNP_{pi}$ – частка перестраховиків у резервах незароблених премій за i -тим видом страхування на початок звітнього періоду;

$PRNP_{ki}$ – частка перестраховиків у резервах незароблених премій за i -тим видом страхування на кінець звітнього періоду.

Розрахуємо середню доходність (рентабельність) за проведеними видами страхування в АТ «СК «ІНГО» за 2017-2019 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Рентабельність видів страхування АТ «СК «ІНГО»

Рік	Премії за договорами страхування, тис.грн.			Виплати за договорами страхування, тис.грн.		
	страхування майна	особисте страхування	страхування відповідальності	страхування майна	особисте страхування	страхування відповідальності
2017	564278,1	140778,9	359417	340227,5	98022,1	111461,9
2018	673114,1	194788,2	346084,4	300497,1	114944,7	112352,8
2019	772020,7	341870,5	413626,5	306450	192206,2	158898,1
	Зароблені премії за договорами страхування, тис.грн.			Рентабельність видів страхування, %		
	страхування майна	особисте страхування	страхування відповідальності	страхування майна	особисте страхування	страхування відповідальності
2017	408373,3	104474,6	194079,6	-8,85	-19,92	47,46
2018	491532,4	152579,7	238172,4	18,12	17,83	34,14
2019	561546,3	239095,5	289446,3	10,31	3,69	28,27

Найбільшу питому вагу серед зібраних страхових премій на протязі трьох років займає майнове страхування. В 2019 році розмір страхових премій з майнових видів страхування збільшився на 98906,6 тис.грн. в порівнянні з 2018 роком.

Але найбільшу рентабельність як видно з табл. 2.13 мають види страхування відповідальності.

Серед майнових видів страхування питома вага сільськогосподарського страхування займає 1,6% в 2019 році. Рентабельність за цим видом страхування в 2019 році 4,37%.

На рисунку 2.3. зображена структура страхових премій зі страхування майна серед інших видів страхування.

Рис. 2.3. Структура страхових премій зі страхування майна серед інших видів страхування

На рисунку 2.4. зображена структура страхових виплат зі страхування майна серед інших видів страхування.

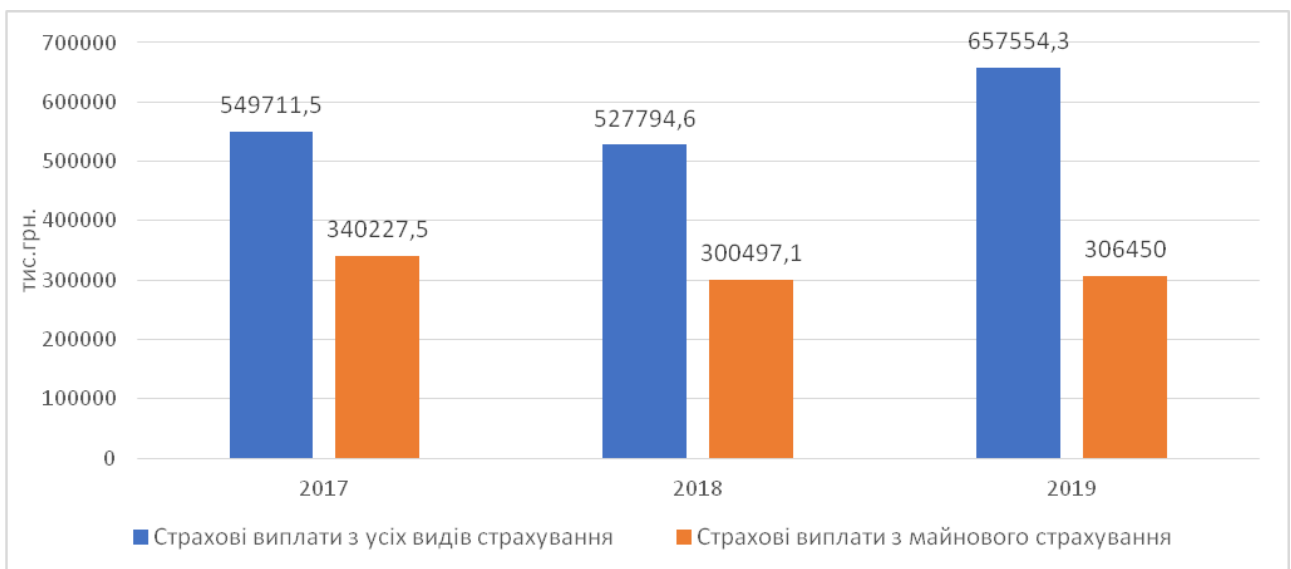

Рис. 2.4. Структура страхових виплат зі страхування майна серед інших видів страхування

Питома вага страхування сільськогосподарських культур серед страхування майна зображена на рисунку 2.5.

Рис. 2.5. Питома вага страхування сільськогосподарських культур серед страхування майна

Висновки за розділом 2

На основі проведеного аналізу страхових, фінансових показників та стану страхування сільськогосподарських культур в АТ «СК «ІНГО» зроблені наступні висновки:

1. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості свідчить про збільшення страхової діяльності, про підвищення гарантій страхової компанії відносно майбутніх виплат страхових сум та страхових відшкодувань. Збільшення розміру власного капіталу в 2019 рр. на 1,11% свідчить про забезпечення додаткової гарантії виконання страхових зобов'язань. Щодо відносних показників фінансової стійкості спостерігається їх погіршення.

2. АТ «СК «ІНГО» є платоспроможною на протязі усіх періодах, що аналізувалися. Всі вимоги страхового законодавства щодо забезпечення платоспроможності компанією виконуються, а саме фактичний запас платоспроможності значно перевищує показники розрахункових запасів платоспроможності. Коефіцієнти ліквідності на протязі трьох років перевищують нормативні значення. Це вказує на те, що у СК достатньо засобів для погашення всіх своїх зобов'язань.

3. Розраховані тести раннього попередження щодо визначення рівня фінансового стану страховиків показали, що показники фінансової стійкості страхової компанії в 2019 році погіршились в порівнянні з 2018 роком. Загальний фінансовий стан АТ «СК «ІНГО» як в 2018, так і в 2019 році був граничним, коли фінансовий стан викликає побоювання. Фінансові показники знаходились на рівні значно нижчому за середній (загальна оцінка «3»).

4. Страховий портфель АТ «СК «ІНГО» є збалансованим. Показник ефективності страхових операцій перевищує норматив, та має тенденцію до збільшення. Рентабельність страхових операцій АТ «СК «ІНГО» невисока. Так якщо в 2018 році з 1 грн. страхової премії компанія одержувала 2,04 грн. прибутку, то в 2019 році - 2,64 грн. прибутку.

5. Найбільшу питому вагу серед зібраних страхових премій на протязі трьох років займає майнове страхування, але найбільшу рентабельність мають види страхування відповідальності. Серед майнових видів страхування питома вага сільськогосподарського страхування займає 1,6% в 2019 році. Рентабельність за цим видом страхування в 2019 році складає 4,37%.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ЩОДО СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДРСЬКИХ КУЛЬТУР ВІД ПРИРОДНО- КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ

3.1. Обґрунтування вибору щодо використання методу страхування сільськогосподарських культур для АТ «СК «ІНГО».

Серед існуючих методів страхування врожаю сільськогосподарських культур найбільш поширеним є мультиризиковий (комплексний) метод страхування. Нижче розглянемо його доцільність у порівнянні з індексним методом страхування врожаю сільськогосподарських культур як для страховика, так і для страхувальника.

Особливості мультиризикового (комплексного) страхування с/г культур:

- облігаторно страхуються й перестраховуються врожаї озимої і ярової пшениці, озимого і ярового жита, ярового й озимого ячменя, соняшника, кукурудзи на зерно, цукрового буряка, ріпака, гречки, сої, вівса, гороху, проса;
- ліміт відповідальності на 1 га до 7500 грн;
- вартість тони врожаю приймається за узгодженням зі Страхувальником, тобто можна страхуватися фактично за рівнем витрат;
- страхування проводиться від таких ризиків: гради й вторинні хвороби після градів; весняний і осінній заморозок; крижана кірка; посуха, як нестача опадів; сіль; землетрус; буря, ураган; комахи; злива; повінь; надлишкові опади, що перешкоджають збору врожаю; вогонь;
- франшиза встановлюється в розмірі від 10-30% від страхової суми і більше;
- заявлена урожайність господарства повинна бути підтверджена копіями форми 29-сг мінімум за останні 3 роки;
- застрахована врожайність є врожайність у бункерній вазі;
- період страхування – від моменту появи сходів до моменту збирання;

- обов'язковий передстраховий огляд урожаю й оцінка збитку по кожному випадку, проводиться «Агроризик України»;
- мінімальний розмір площ – 250-300 га одного Страхувальника;
- тригери: настання страхової події; збиток внаслідок страхової події;
- документальне підтвердження страхової події довідками найближчої гідрометеостанції ;
- повідомлення про страхову подію протягом 3-х робочих днів [53].

Страхується майбутній врожай соняшника ТОВ «Степ».

Площа посадки 250 га.

Середня врожайність соняшника в Україні за 5 років складає [54]:

$$C.в. = \frac{B.1 + B.2 + B.3 + B.4 + B.5}{5}, \quad (3.1)$$

$$C.в. = \frac{2,5 + 2,2 + 2,4 + 2,6 + 2,06}{5} = 2,35 \text{ т/га}$$

Така ж врожайність зазначена в договорі страхування як очікувана врожайність.

Фактично отримана врожайність в Дніпропетровській області в 2020 році – 1,6 т/га. Ціна реалізації, зазначена в договорі страхування, складає 18 000 грн./т. Страховий тариф складає 4,2%.

В практиці страхування сільськогосподарських культур в Україні, як правило, страхові компанії застосовують безумовну франшизу.

В договорі передбачена франшиза 20%.

В якості очікуваної врожайності в договір страхування, як правило, вноситься середня врожайність культури за певний попередній період часу (4-10 років).

Отже,

$$[\text{Очікувана врожайність}] = [\text{Середня врожайність}] = 2,35 \text{ т/га}$$

При використанні франшизи, очікувана врожайність береться за гарантований рівень врожайності:

$$[\text{Гарантована врожайність}] = [\text{Очікувана врожайність}] = 2,35 \text{ т/га}$$

$$[\text{Фактична врожайність}] = 1,6 \text{ т/га}$$

Фізичний збиток з одиниці площі визначається як різниця між гарантованою та фактичною врожайністю [55] :

$$[\text{Фізичний збиток з одиниці площі}] = [\text{Гарантована врожайність}] - [\text{Фактична врожайність}] \quad (3.2)$$

$$[\text{Фізичний збиток з одиниці площі}] = 2,35 \text{ т/Га} - 1,6 \text{ т/га} = 0,75 \text{ т/Га}$$

Помноживши розраховані нами величини на площу посіву та на ціну реалізації однієї тони продукції, ми отримаємо (відповідно): страхову вартість врожаю, страхову суму, вартість фактично отриманого врожаю та збиток у вартісному вимірі (або просто збиток), після чого можна буде розрахувати страхове відшкодування.

$$[\text{Страхова вартість врожаю}] = [\text{Очікувана врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.3)$$

$$[\text{Страхова вартість врожаю}] = 2,35 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18000 \text{ грн./т} = 10\,575\,000 \text{ грн.}$$

$$[\text{Страхова сума}] = [\text{Гарантована врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.4)$$

$$[\text{Страхова сума}] = 2,35 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18000 \text{ грн./т} = 10\,575\,000 \text{ грн.}$$

Як бачимо, при застосуванні франшизи страхова сума встановлюється на рівні повної страхової вартості врожаю.

$$[\text{Страхова премія}] = [\text{Тариф}] \times [\text{Страхова сума}] = [\text{Тариф}] \times [\text{Страхова вартість врожаю}] \quad (3.5)$$

$$[\text{Страхова премія}] = 0,042 \times 10\,575\,000 \text{ грн.} = 444\,150 \text{ грн.}$$

$$[\text{Вартість отриманого врожаю}] = [\text{Фактична врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.6)$$

$$[\text{Вартість отриманого врожаю}] = 1,6 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18000 \text{ грн./т} = 7\,200\,000 \text{ грн.}$$

$$[\text{Збиток}] = [\text{Фізичний Збиток з одиниці площі}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.7)$$

$$[\text{Збиток}] = 0,75 \text{ т/га} \times 250 \times 18000 \text{ грн./т} = 3\,375\,000 \text{ грн.}$$

Ми отримали збиток у розмірі 3 375 000 грн. Проте, при використанні безумовної франшизи, цей збиток відшкодуватиметься не повністю, а за вирахуванням величини франшизи, заданої як відсоток від страхової суми [56]:

$$[\text{Відшкодування}] = [\text{Збиток}] - [\text{Франшиза}] \times [\text{Страхова сума}] \quad (3.8)$$

$$[\text{Відшкодування}] = 3\,375\,000 \text{ грн.} - 0,2 \times 10\,575\,000 \text{ грн.} = 1\,260\,000 \text{ грн.}$$

Отже, якщо буде доведено, що збиток виник внаслідок настання ризиків, вказаних в договорі страхування, то при застосуванні франшизи підприємство отримає відшкодування обсягом 1 260 000 грн.

Отже, при використанні франшизи 20%, за отримання страхового захисту обсягом 1 260 000 грн., необхідно буде сплатити 444 150 грн.

Розрахуємо страхове відшкодування при мультиризиковому страхуванні врожаю с/г культур, якщо застосовується покриття 90%.

Так само, як і при використанні франшизи, а якості очікуваної врожайності в договір страхування вноситься середня врожайність культури за певний період часу (4-10 років). Отже,

$$[\text{Очікувана врожайність}] = [\text{Середня врожайність}] = 2,35 \text{ т/га}$$

Проте гарантована врожайність при використанні покриття визначається в інший спосіб, а саме [55] :

$$[\text{Гарантована врожайність}] = [\text{Покриття}] \times [\text{Очікувана врожайність}] \quad (3.9)$$

$$[\text{Гарантована врожайність}] = 0,9 \times 2,35 \text{ т/Га} = 2,115 \text{ т/Га}$$

$$[\text{Фактична врожайність}] = 1,6 \text{ т/га}$$

Фізичний збиток з одиниці площі визначається як різниця між гарантованою та фактичною врожайністю [55]:

$$[\text{Фізичний збиток з одиниці площі}] = [\text{Гарантована врожайність}] - [\text{Фактична врожайність}] \quad (3.2)$$

$$[\text{Фізичний збиток з одиниці площі}] = 2,115 \text{ т/Га} - 1,6 \text{ т/Га} = 0,515 \text{ т/Га}$$

Помноживши розраховані нами величини на площу посіву та на ціну реалізації однієї тони продукції, ми отримаємо (відповідно): страхову вартість врожаю, страхову суму, вартість фактично отриманого врожаю та збиток у вартісному вимірі (або просто збиток), після чого можна буде розрахувати страхове відшкодування.

$$[\text{Страхова вартість врожаю}] = [\text{Очікувана врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.3.)$$

[Страхова вартість врожаю] = 2,35 т/га x 250 га x 18 000 грн./т = 10575000 грн.

$$[\text{Страхова сума}] = [\text{Гарантована врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.4)$$

$$[\text{Страхова сума}] = 2,115 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18\,000 \text{ грн.} = 9\,517\,500 \text{ грн.}$$

$$[\text{Страхова премія}] = [\text{Страховий тариф}] \times [\text{Страхова сума}] \quad (3.5)$$

$$[\text{Страхова премія}] = 0,042 \times 9\,517\,500 \text{ Грн.} = 399\,735 \text{ грн.}$$

[Вартість отриманого врожаю] = [Фактична врожайність] x [Площа] x [Ціна] = 1,6 т/га x 250 га x 18 000 грн./т = 7 200 000 грн.

$$[\text{Збиток}] = [\text{Фізичний Збиток з одиниці площі}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.7)$$

$$[\text{Збиток}] = 0,515 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18\,000 \text{ грн./т} = 2\,317\,500 \text{ грн.}$$

Або, що те саме:

$$[\text{Збиток}] = [\text{Страхова сума}] - [\text{Вартість отриманого врожаю}] \quad (3.10)$$

$$[\text{Збиток}] = 9\,517\,000 \text{ грн.} - 7\,200\,000 \text{ грн.} = 2\,317\,500 \text{ грн.}$$

При використанні покриття відшкодування дорівнює збитку:

$$[\text{Відшкодування}] = [\text{Збиток}] = 2\,317\,500 \text{ грн.}$$

Отже, якщо буде доведено, що збиток виник внаслідок настання ризиків, вказаних в договорі страхування, то при застосуванні покриття 90% підприємство отримає відшкодування обсягом 2 317 500 грн.

Отже, при використанні покриття 90%, за отримання страхового захисту обсягом 2 317 500 грн., необхідно буде сплатити 399 735 грн.

Як бачимо, при використанні безумовної франшизи 20% та при використанні покриття 90% відшкодування буде різним, якщо однакові були всі інші умови договору та однаковою була фактично отримана врожайність.

Чи є тоді різниця для страхувальника, чи використовується в договорі страхування покриття 90% чи франшиза 20%?

Так, різниця є. Вона полягає в тому, скільки має сплатити страхувальник за такий страховий захист у вигляді страхової премії.

Розрахуємо страхове відшкодування якщо одночасно застосовується покриття 90% та франшиза 20% .

В практиці страхування можливі випадки, коли страхова компанія використовує одночасно і франшизу, і покриття. Тоді фізичний збиток розраховується так само, як при використанні покриття, але збиток у грошовому вимірі відшкодовується не повністю, а за вирахуванням відсотку франшизи. При цьому застосовується франшиза від збитку.

Розрахунок збитку відбувається так само, як у випадку покриття:

$$[\text{Очікувана врожайність}] = [\text{Середня врожайність}] = 2,35 \text{ т/га}$$

$$[\text{Гарантована врожайність}] = [\text{Покриття}] \times [\text{Очікуваний рівень врожайності}] \quad (3.9)$$

$$[\text{Гарантована врожайність}] = 0,9 \times 2,35 \text{ т/Га} = 2,115 \text{ т/Га}$$

$$[\text{Страхова сума}] = [\text{Гарантована врожайність}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.4)$$

$$[\text{Страхова сума}] = 2,115 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18\,000 \text{ грн.} = 9\,517\,500 \text{ грн.}$$

$$[\text{Страхова премія}] = [\text{Страховий тариф}] \times [\text{Страхова сума}] \quad (3.5)$$

$$[\text{Страхова премія}] = 0,042 \times 9\,517\,500 \text{ грн.} = 399\,735 \text{ грн.}$$

$$[\text{Фактична врожайність}] = 1,6 \text{ т/га}$$

$$[\text{Фізичний Збиток}] = [\text{Гарантована врожайність}] - [\text{Фактична врожайність}] \quad (3.2)$$

$$[\text{Фізичний Збиток}] = 2,115 \text{ т/Га} - 1,6 \text{ т/Га} = 0,515 \text{ т/Га}$$

$$[\text{Збиток}] = [\text{Фізичний Збиток з одиниці площі}] \times [\text{Площа}] \times [\text{Ціна}] \quad (3.7)$$

$$[\text{Збиток}] = 0,515 \text{ т/га} \times 250 \text{ га} \times 18\,000 \text{ грн./т} = 2\,317\,500 \text{ грн.}$$

Але, розрахунок відшкодування відбувається в такий спосіб:

$$[\text{Відшкодування}] = [\text{Збиток}] - [\text{Франшиза}] \times [\text{Збиток}] \quad (3.11)$$

$$[\text{Відшкодування}] = 2\,317\,500 \text{ грн.} - 0,2 \times 2\,317\,500 \text{ грн.} = 1\,854\,000 \text{ грн.}$$

Отже, якщо буде доведено, що збиток виник внаслідок настання ризиків, вказаних в договорі страхування, то при одночасному застосуванні покриття 90% та франшизи 20% (від збитку) підприємство отримає відшкодування 1 854 000 грн.

Фактична вартість страхування.

Якщо страховий випадок вже настав, і врожай загинув не повністю, то корисно буде оцінити, чи була вигода від такого страхування. Для цього можна розрахувати фактичну вартість страхування за такою формулою:

Фактична вартість страхування = Страхова премія/ Фактичне відшкодування x 100%

Якщо використовується франшиза 20%

$$[\text{Фактична вартість страхування}] = 444\,150 \text{ Грн.} / 1\,260\,000 \text{ грн.} \times 100\% = 35,25\%$$

Якщо використовується покриття 90%

$$[\text{Фактична вартість страхування}] = 399\,735 \text{ грн.} / 2\,317\,500 \text{ грн.} \times 100\% = 17,24\%$$

Як бачимо, як і при неповній загибелі врожаю, вартість страхування з використанням 20% франшизи виявилася вищою, ніж вартість страхування з використанням відповідного покриття 90%. Це справедливо для найбільш широко вживаної франшизи – тієї, що задається як відсоток від страхової суми. Водночас, коли використовується менш широко вживана франшиза – франшиза від збитку - , то ця закономірність може бути порушена.

Зведені розрахунки унаочнює таблиця 3.1.

Таблиця 3.1

Зведені розрахунки за методикою мультиризикового страхування врожаю

№ п/п	Показник	Як розраховується	Значення
Частина 1: Загальні умови та страхова вартість			
1	Площа посівів соняшника	Дано	250га
2	Ціна	Дано	18000 грн./т
3	Середня врожайність	Дано	2,35 т/га
4	Тариф	Дано	4,2%
5	Страхова вартість врожаю	$= [p.3] \times [p.2] \times [p.1]$	10575000 грн.
Частина 2: Фактична врожайність 1,6 т/га			
6	Фактична врожайність	Дано	1,6 т/га
(а) Якщо застосовується франшиза 20%			
7	Франшиза	Дано	20%
8	Фізичний збиток з одиниці площі	$= [p.3] - [p.6]$	0,75 т/Га
9	Збиток	$= [p.8] \times [p.1] \times [p.2]$	1044000 грн.
10	Відшкодування	$= [p.9] - ([p.7]/100) \times [p.5]$	1260000 грн.

Продовження табл. 3.1

№ п/п	Показник	Як розраховується	Значення
11	Страхова сума	= [p.5]	10575000 грн.
12	Страхова премія	= ([p.4]/100 x[p.11])	444150 грн.
(б) Якщо застосовується покриття 90%			
13	Покриття	Дано	90%
14	Фіз. збиток з одиниці площі	= ([p.13]/100 x[p.3]-[p.6])	0,515 т/га
15	Збиток	= [p.14]x[p.1] x[p.2]	2317500 грн.
16	Відшкодування	= [p.15]	2317500 грн.
17	Страхова сума	= ([p.13]/100 x [p.3]x[p.1]x[p.2])	95175000 грн.
18	Страхова премія	= ([p.4]/100) x[p.17]	399735грн.
(в) Якщо одночасно застосовуються покриття 90% та франшиза 20%			
19	Фізичний збиток з одиниці площі	= [p.14]	0,515 т/га
20	Збиток	= [p.15]	2317500 грн.грн.
21	Відшкодування	= [p. 20] – ([p.7/100)x[p.20]	1854000
22	Страхова сума	Може розраховуватися як у випадку (а) чи як у випадку (б)	
23	Страхова премія	Може розраховуватися як у випадку (а) чи як у випадку (б)	

Отже, на основі проведених розрахунків, для даного страхувальника, страхування мультиризиковим (комплексним) методом, з покриттям 90%, є найбільш вигіднішим поміж інших варіантів, тому що страхувальник сплачує меншу страхову премію, а у разі настання страхового випадку отримує більше страхове відшкодування. В свою чергу для страховика, з точки зору отримання більшої страхової премії доцільним є використання франшизи 20%. Дивлячись з іншого боку, при застосуванні покриття 90% та франшизи 20% страховик, у разі настання страхового випадку, буде вимушений заплатити більше ніж при страхуванні з використанням франшизи 20%.

Страховання врожаю сільськогосподарських культур на основі індексу врожайності району є новим підходом в страхуванні для України. Особливістю такого страхування є те, що багато сільськогосподарських підприємств несуть один і той же ризик в одному місці. А звідси і можливість зробити таке страхування значно дешевшим.

Сутність страхування врожаю по індексу врожайності в районі полягає в тому, що страхувальник отримує право на одержання відшкодування у тому випадку, якщо врожайність застрахованої культури в даному районі з будь-якої причини падає нижче гарантованого рівня. Гарантований рівень встановлюється у відсотках від середньої багаторічної (за період 10-15 років) урожайності в районі.

Основні риси страхування по індексу врожайності в районі:

1. Страхуються й перестраховуються облігаторно врожаї озимої пшениці, озимого жита, ярового ячменя, соняшника, кукурудзи на зерно, цукрового буряка й гречки.

2. Страхується врожайність у вазі після доочищення, у перерахунку на стандартну вологість і сорність для застрахованої культури (додається). Вартість тонни визначається за згодою між страховиком і страхувальником.

3. Страхування проводиться від усіх ризиків погоди, які можуть спричинити падіння врожайності в районі.

4. Гарантована врожайність застрахованої культури складає від 70 % і менше від середньої багаторічної врожайності даної культури в районі, де знаходяться застраховані поля. Різниця між гарантованим рівнем урожайності й середньою багаторічною врожайністю є франшиза.

Відповідальність страхової компанії не може перевищувати страхової суми, яка розраховується на підставі гарантованої врожайності.

Господарство має право встановити індивідуальний (застрахований) рівень урожайності до 150 % від середньої багаторічної. Застрахований рівень урожайності враховується у вигляді коефіцієнта при розрахунках страхової премії й відшкодування.

5. Тарифи, розраховані для кожної культури, кожного рівня гарантованої врожайності й кожного району, на підставі статистики за 10 років (2011-2020).

6. Урожайність, що заявляється страхувальником, повинна бути підтверджена копіями форми 29-сг за період мінімум 3 роки.

7. Період страхування від моменту появи сходів до моменту збирання врожаю.

8. Не проводиться передстраховий огляд врожаю й оцінка збитку в господарстві (окрім як на вимогу страхувальника).

9. Вигодонабувачем по даному виду страхування може виступати будь-яка третя сторона.

10. Тригери: а) настання страхової події; б) збиток внаслідок страхової події.

11. Документальне підтвердження страхової події довідками найближчої гідрометеостанції або МінНС.

12. Повідомлення про страхову подію протягом 3-х робочих днів [53].

Розрахуємо страхову премію та страхове відшкодування при страхуванні соняшника методом індексного страхування врожаю по індексу врожайності в районі для ТОВ «Степ».

Середній індекс урожайності – середнє значення відношень середньої врожайності сільськогосподарської культури в районі (області) України за останні п'ять (десять, п'ятнадцять, двадцять) років до середньої врожайності в районі в кожному з п'яти (десяти, п'ятнадцяти, двадцяти) років і розраховується за формулами [49]:

$$C.v. = \frac{B.1 + B.2 + B.3 + B.4 + B.5}{5}, \quad (3.1)$$

$$Сер.I.v. = \frac{\frac{C.v.}{B.1} + \frac{C.v.}{B.2} + \frac{C.v.}{B.3} + \frac{C.v.}{B.4} + \frac{C.v.}{B.5}}{5}, \quad (3.12)$$

де $C.v.$ – середня врожайність в районі за останні п'ять років;

$B.1, B.2, B.3, B.4, B.5$ – середня врожайність в районі області України в кожному з останніх п'яти років.

Щорічна середня врожайність соняшника в Дніпропетровській області становила [57]:

$V.1.=1,15$; $V.2 =1,27$; $V.3 =0,95$; $V.4 =1,09$; $V.5 =0,96$; $V.6 =0,93$; $V.7 =1,04$;
 $V.8=0,91$; $V.9 = 0,81$; $V.10 =1,01$.

Середня врожайність за десять років становить:

$(1,81+ 1,64+2,19+ 1,92+2,16+2,24+2,01+2,31+2,6+2,06) /10 = 2,094$ т/га.

Середній індекс врожайності для розрахунку страхової врожайності становитиме:

$Сер.І.в=(1,15+1,27+0,95+1,09+0,96+0,93+1,04+0,91+0,81+1,01)/10=1,012$

Страхове покриття встановлюється договором страхування по узгодженню з страхувальником і може становити від 50% до 90% від середньої багаторічної врожайності соняшника.

Страхова врожайність розраховується за формулою [55]:

$Стр.в. = С.в. / Сер.І.в.$ (3.13)

Де С.в. - середня врожайність в районі за останні п'ятнадцять років;

Сер.І.в. – середній індекс врожайності.

За даними договору страхування по розрахунку індексу врожайності страхова врожайність становитиме:

$Стр.в. =2,094 / 1,012 = 2,069$ т/га

Страхувальник вибрав гарантовану врожайність у розмірі 90% від середньої багаторічної врожайності соняшника в районі, яка склала 2,069 тонни/га. Таким чином, гарантована врожайність соняшника в районі склала $2,069*0,9 = 1,86$ тонни/га. Тариф складає 4,3%.

Страхова сума або страхове зобов'язання - це грошова сума, в межах якої Страховик у відповідності з договором страхування зобов'язаний зробити виплату страхового відшкодування в разі настання страхового випадку. Загальна відповідальність Страховика обмежується страховим покриттям. Страхова сума розраховується на основі ціни відшкодування і розраховується по формулі [55] :

$СС = Стр.в.х Цв х Зпл.$ (3.4)

де, Стр.в. – страхова врожайність;

Ц.в. – ціна відшкодування;

З.пл. – застрахована площа.

Наступна складова договору страхування - це ціна відшкодування. Ціна відшкодування – вартість одиниці продукції сільськогосподарської культури, яка дорівнює заставній вартості, затвердженій Кабінетом Міністрів України. Ціна відшкодування встановлюється до посіву сільськогосподарських культур одночасно зі страховою врожайністю району області. За домовленістю зі страхувальником ціна відшкодування за тону соняшника було визначено в розмірі 18 000 грн.

Наступний термін, який використовується в договорі страхування це застрахована площа. Застрахована площа – площа посівів сільськогосподарської культури, за яку страхувальником згідно договору страхування сплачено страховий внесок. В заяві на страхування зазначена площа урожаю соняшника 250 га.

Таким чином, страхова сума склала $250 * 1,86 * 18\ 000 = 8\ 370\ 000$ грн.

Страховий платіж дорівнює:

$$[\text{Страхова премія}] = [\text{Страховий тариф}] \times [\text{Страхова сума}] \quad (3.5)$$

Сума страхової премії складе: $8\ 370\ 000 * 4,3\ \% = 359\ 910$ грн.

Через те, що для більшості страхових продуктів розрахунок страхових внесків базується на статистичному аналізі збитків, страхові компанії при страхуванні врожаю виділяють окремі погодні ризики такі як град, сильні морози, сильні зливи, посуха. Відповідно, виплати страхового відшкодування здійснюються тільки після встановлення прямих збитків, які сталися внаслідок страхових подій, передбачених договором страхування. При використанні методики страхування врожаю сільськогосподарських культур на базі індексу врожайності виплати здійснюються не на основі низьких врожаїв окремого сільськогосподарського підприємств, а на основі опублікованих Державним комітетом статистики України даних про фактичну середню врожайність в районі області.

Договір страхування на основі індексу врожайності дає можливість сформулювати страхові ризики, які приймаються на страхування наступним чином:

Страхові ризики – всі стихійні явища, передбачені “Переліком стихійних метеорологічних та агрометеорологічних «явищ» Українського гідрометеорологічного центру Міністерства екології та природних ресурсів України. Зрозуміло, що при врегулюванні збитків та розрахунку суми страхового відшкодування, всі явища, передбачені Переліком мають бути підтверджені документально.

Наступна складова договору страхування – страховий випадок. Страховий випадок – зниження рівня середньої врожайності в районі області України внаслідок прямої дії страхових ризиків нижче рівня страхової врожайності, розрахованої страховиком.

Протягом літа все було добре, але у вересні пройшли затяжні дощі, а на початку жовтня ранній заморозок сильно ушкодив урожай соняшника, і врожайність у районі склала 1,6 тонни/га, або $1,6 * 100 / 2,069 = 77,33 \%$ від середньої багаторічної врожайності соняшника в районі.

Через те, що страхувальник застрахував рівень гарантованої врожайності 90%, він буде мати право на відшкодування, тому що фактична врожайність буде менше за гарантовану (1,86 т/га > 1,6т/га).

Фактичний збиток з одиниці площі = $1,86 - 1,6 = 0,26$ т/га.

Збиток = $0,26 * 250 * 18000 = 1\ 117\ 000$ грн.

Відшкодування = 1 117 000 грн.

Після проведених розрахунків одразу маємо змогу побачити, що для страхувальника, у разі якщо фактична врожайність перевищує гарантовану, не є доцільним укладати договір страхування на основі розрахунків індексу врожайності.

Зведені розрахунки щодо індексного страхування врожаю с/г культур унаочнює таблиця 3.2.

Таблиця 3.2

Зведені розрахунки страхування сільськогосподарських культур за
індексним методом страхування

Показник	Як розраховується	Значення
Площа урожаю соняшника	дано	250 га
Ціна	дано	18 000 грн
Страховий тариф	дано	4.3%
Гарантована врожайність	дано	90%
Середня врожайність	$\frac{B.1 + B.2 + B.3 + B.4 + \dots + B.10}{10}$	2,094 т/га
Середній індекс врожайності	$\frac{\frac{C.в.}{B.1} + \frac{C.в.}{B.2} + \frac{C.в.}{B.3} + \frac{C.в.}{B.4} + \frac{C.в.}{B.5} + \dots + \frac{C.в.}{B.10}}{10}$	1,012
Страхова врожайність	середня врожайність/середній індекс врожайності	2,069 т/га
Гарантована врожайність в районі	середній індекс врожайності * гарантовану врожайність	1,86 т/га
Страхова сума	площа*гарантовану врожайність*ціна	8370000 грн.
Страхова премія	страховий тариф*страхова сума	3598106 грн.
Фактична врожайність	дано	1,6 т/га
Страхове відшкодування	гарантована врожайність-фактична врожайність	(1,86- 1,6)*250*18000 = 1170000 грн.

Страховик бере за основу великий термін, цілих 10-15 років, врожайності в усьому районі, взагалі не враховуючи врожайність даного підприємства. Це чітко вказує на відсутність індивідуального підходу до кожного об'єкта страхування. Страхувальник втрачає частину відшкодування, якщо

індивідуальна ситуація по застрахованому об'єкту в разі настання страхового випадку гірша, ніж середнє значення по району.

Висновки за розділом 3

На основі проведених розрахунків страхування сільськогосподарських культур мультиризиковим та індексним методами ми маємо можливість зробити певні висновки:

1. При мультиризиковому страхуванні для страховика серед запропонованих варіантів для отримання більшої страхової премії більш привабливим є використання франшизи 20%. Дивлячись з іншого боку, при використанні покриття 90% та франшизи 20% одночасно страховик, у разі настання страхового випадку, сплатить страхувальнику менше страхове відшкодування, серед запропонованих варіантів.

2. В свою чергу для страхувальника більш доцільним є використання мультиризиковим (комплексним) методом з покриттям 90%, тому що страхувальник сплачує меншу страхову премію, а у разі настання страхового випадку отримує більше страхове відшкодування.

3. Страхування врожаю за індексом врожайності, у зв'язку з тим, що імовірність перевищення фактичної врожайності над гарантованою є дуже великою, тому що страховик за основу для розрахунків бере врожайність в усьому районі за великий термін, не враховуючи індивідуальність врожайності підприємства, не є доцільним для страхувальника.

4. За індексним методом страхування навіть страховик не отримує більшу страхову премію, а ніж при страхуванні мультиризиковим методом з франшизою 20% .

ВИСНОВКИ

Сільське господарство - одна з найважливіших й водночас найбільш ризикових галузей економіки. Це пов'язано з тим, що сільське господарство - надто вразлива галузь до виникнення природних катаклізмів чи настання інших негативних надзвичайних подій (стихійних лих, техногенних катастроф, епідемій тощо). Тому необхідно зменшувати матеріальні збитки шляхом запровадження різних попереджувальних заходів.

Ризик – імовірність виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, доходу, майна, коштів у зв'язку з випадковою зміною умов економічної діяльності, впливом несприятливих обставин.

Страхові сільськогосподарські ризики можна класифікувати на такі групи: природно-кліматичні, виробничі, цінові або ринкові, фінансові, інституційні, індивідуальні або приватні.

Існує багато інструментів для зниження ризиків. Найпоширеніший з них це страхування. Саме страхування покликане запобігати різким коливанням доходу сільськогосподарських підприємств, забезпечує беззбитковість процесу сільськогосподарського виробництва, покращує доступ сільськогосподарських товаровиробників до кредитних ресурсів.

Існує багато методик розрахунків страхування сільськогосподарських культур. Найпоширенішою з них на сьогоднішній день є страхування мультиризиковим (комплексним) методом. Оскільки ринок страхування природно-кліматичних ризиків у рослинництві знаходиться на стадії розвитку, вдосконалюються і методики розрахунків. Вже сьогодні набуває своєї чинності індексний метод страхування. Не дивлячись на те, що індексне страхування не є дуже розвиненим поки що у наш час, воно вже має певні переваги, тому що серед основних причин втрати врожаю сільськогосподарських культур найбільшу питому вагу займають погодні умови, саме завдяки погодному індексу є можливість уникнути великих збитків аграріям.

В свою чергу держава не тільки регламентує страховий ринок, правила і умови страхування, а також не тримається осторонь розвинення сільського

господарства. Приймає участь в розвитку сільськогосподарського страхування шляхом субсидіювання добровільного страхування за стандартними страховими продуктами та по стандартних правилах страхування.

Провівши аналіз страхових та фінансових показників в СК «ІНГО» відразу треба підкреслити, що дана компанія є платоспроможним страховиком протягом декількох років. Дуже добрим є для компанії те, що величина власного капіталу та страхових резервів має значну позитивну тенденцію, що свідчить про збільшення додаткової гарантії забезпечення виконання страхових зобов'язань та про підвищення гарантій страхової компанії відносно майбутніх виплат страхових сум та страхового відшкодування.

Розрахунок тестів раннього попередження дав нам змогу чітко зрозуміти, що АТ «СК «ІНГО» треба покращити не тільки показники фінансової стійкості, а ще доходності, показник ліквідності активів та зворотний показник платоспроможності. Ці показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній. Слід пам'ятати, що страховик повинен бути здатним виконати умови договору страхування.

Дуже важливим є те, що страховий портфель у АТ «СК «ІНГО» збалансований, ефективність страхових операцій перевищує норматив та рентабельність протягом декількох років є позитивною, навіть не дивлячись на те, що вона зменшується.

Майнове страхування, до складу якого входить страхування врожаю сільськогосподарських культур має найбільшу питому вагу серед зібраних премій, але найбільшу рентабельність мають види страхування відповідальності.

На основі проведених розрахунків страхування сільськогосподарських культур мультиризиковим та індексним методами стає зрозуміло, що те що вигідно для страховика, не завжди є вигідним для страхувальника. Індексний методом страхування врожайності не є доцільним для страхувальника, тому що страховик проводить розрахунки беручи за основу великий термін, цілих 10 років, врожайності в усьому районі, взагалі не враховуючи індивідуальну врожайність підприємства. Страхувальник втрачає частину відшкодування,

якщо індивідуальна ситуація по застрахованому об'єкту в разі настання страхового випадку гірша, ніж середнє значення по району. За індексним методом страхування навіть страховик не отримує більшу страхову премію, серед запропонованих варіантів.

Для страхувальника, страхування мультиризиковим (комплексним) методом з покриттям 90%, є найбільш вигіднішим поміж інших варіантів, тому що страхувальник сплачує меншу страхову премію, а у разі настання страхового випадку отримує більше страхове відшкодування. В свою чергу для страховика, з точки зору отримання більшої страхової премії доцільним є використання франшизи 20%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данілюк С.І. Методичне забезпечення ефективного розвитку страхування сільськогосподарських культур / С.І. Данілюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. - №12 (163). – С. 168-171.
2. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Розвиток управління аграрними ризиками, агрострахування та перестрахування в Україні". - Київ, 23-24 листопада 2006 року.
3. Александрова А.І. Підвищення ефективності функціонування селянських фермерських господарств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.02/ А. І. Александрова; Харк. нац. унів. ім. В. В. Докучаєва. – Харків: 2002. – С. 18.
4. Гвозденко А.А. Основы страхования: Учебник / А.А. Гвозденко. – М.: Финансы и статистика, 2014. – 320 с.
5. Балабанов І.Т. Ризик – менеджмент / І.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 188 с.
6. Войтко О.В. Оцінка збитків врожаю сільськогосподарських культур при настанні страхового випадку / О. В. Войтко // Ефективна економіка. – 2013. – №4.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
7. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.2012 №4391-VI [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>
8. Кулинич О.І. Статистичне моделювання і прогнозування для обґрунтування програм соціально-економічного розвитку: Навч. вид. / О.І.Кулинич, Р.О.Кулинич. – Хмельницький: ХУУП, 2016. – 32 с.
9. Малік М.Й. Сталий розвиток сільських територій на засадах регіонального природокористування та еколого-безпечного агропромислового виробництва / М.Й. Малік, М.А. Хвесик // Економіка АПК. – 2010. – №5. – С. 3-12.
10. Войтко О.В. Статистичний аналіз збитків врожаю та загибелі сільськогосподарських культур при настанні страхового випадку : дис. ... канд.

екон. наук : спец. 08.00.10 – Статистика / О.В. Войтко ; ДВНЗ КНЕУ ім. В.Гетьмана. – Київ, 2016. – 304 с.

11. Про затвердження Порядку та умов надання с.-г. товаровиробникам державної підтримки у страхуванні с.-г. культур і перелік культур та видів страхових ризиків (продуктів). Постанова КМУ від 15.08.2012р. № 813. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>

12. Балабанов І.Т. Ризик – менеджмент / І.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 188 с.

13. Войтко О.В. Методи управління ризиками в аграрному секторі / О.В.Войтко // Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць молодих учених та аспірантів. – Вип. 21. – К., 2008. – С. 316 – 324.

14. Войтко О.В. Розвиток страхування врожаю сільськогосподарських культур в Україні / З.П. Бараник, О.В. Войтко // Сучасні соціально-економічні системи: тенденції розвитку: Матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. – Кривий Ріг, 2011. – С. 23 –25.

15. Про страхування: Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.1993р. № 4793 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 29. – Ст. 320.

16. Про страхування: Закон України від 04.10 2001 № 2745-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2745-14>.

18. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: закон України від 18.01.2001 № 2238-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>.

19. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності: постанова КМУ від 11.07. 2002 р. №1000 [Електронний ресурс] /

Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1000-2002-%D0%BF>

20. Про державну підтримку сільського господарства України: закон України від 24.06.2004 № 1877-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

21. Питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу: постанова КМУ від 06.05.2005 р. № 325 [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/325-2005-%D0%BF>.

22. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку сільськогосподарської продукції: закон України від 04.06.2009 № 1447-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1447-17>.

23. Дорожня карта реформування добровільного страхування сільськогосподарської продукції на 2014-2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: forinsurer.com/files/file00532.pdf.

24. Яцук О.О. Ринок агостраховання і України: стан та перспективи розвитку / О.О. Яцук // Економіка і суспільство. – 2016. – Вип.7. – С. 866-872.

25. Агостраховання 2021: концепція законопроекту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://greenval.org/blog/pidtrimka-derzhavi/agrostrahuvannya>

26. Рада у першому читанні ухвалила законопроект щодо агостраховання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/04/27/673405/>

27. Концепція страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/2020/11/docs/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf

28. Ролінський О.В. Сучасний стан ринку аграрного страхування України /О.В. Ролінський, Ю.В. Улянич, С.А. Пташник // Збірник наукових праць Уманського НУС. – 2020. – Вип. 97.Част.2. – С.208-218. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/97/19.pdf>

29. Сініцина Т.В. Страхіві продукти зі страхування врожаю сільськогосподарських культур: порівняльна характеристика / Т.В. Сініцина // Агросвіт. - 2011. - № 9. - С. 47-52.

30. Слободянюк О.В. Фінансові механізми інституціонального розвитку страхового ринку України : дис...док.економ.наук : спец.08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / О.В. Слободянюк; Донбаська державна машинобудівна академія. – Краматорськ, 2017. - 485 с.

31. Ринок агрострахування України у 2018-му андерайтинговому році. Аналітичне дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agro.me.gov.ua/storage/app/sites/1/202018.pdf>

32. Моташко Т. П., Панчулідзе Х. Р. Агрострахування в умовах зміни клімату / Т.П. Моташко, Х.Р. Панчулідзе // Агросвіт. - 2020. - № 10. - С. 99–104.

33. Артус М. М. Удосконалення процесу страхування врожаю сільськогосподарських культур із застосуванням гідротермічних індексів / М. М. Артус, Ю. М. Томашевський // Науковий вісник НЛТУ України. - 2015. - Вип. 25.2. - С. 209-215.

34. Офіційний сайт АТ «СК «ІНГО Україна» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ingo.ua/ru/company>

35. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. - 351 с.

36. Основи актуарних розрахунків: Навчально-методичний посібник /За ред.чл. Українського Товариства актуаріїв І.О. Ковтуна. – К.: Алеута, 2004. – 328с.

37. Селиверстов А. Оценка финансового состояния страховщика /А. Селиверстов // Страхова справа. – 2003.- №4 – С. 80-87.

38. Грищенко Н.Б. Основы страховой деятельности: Учебное пособие. Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2001. - 274 с.
39. Фрумина С.В. Финансовый анализ страховых организаций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mier-ptk.ru/files/finansovyy_analiz_strahovyh_organizaciy.pdf
40. Куликов С.В. Методика финансового анализа страховых организаций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://old.nsaem.ru/Science/Publications/Science_notes/Archive/2008/4/484.pdf
41. Гарматій Т.О. Навчально-методичні матеріали з дисципліни “Облік, аналіз та контроль діяльності страхування організацій” (частина II) для студентів спеціальності 7050104. / Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 83 с.
42. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз. Навчальний посібник – Житомир. ПП “Рута”, 2003. – 680с.
43. Кнейслер О. Прагматизм фінансової стійкості страховика / О. Кнейслер // Світ фінансів . – 2009. – №4 (21). – С. 191 – 197.
44. Чурикова И. Методика составления рейтинга // Страховое ревю.- 2000.-№5. – С.5-12.
45. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. - №3775 (Нормативний документ Держфінпослуг. Розпорядження) [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dfp.gov.ua/files/RK-37754.pdf>.
46. Баранов А. Збалансованість страхового портфеля та його вплив на фінансову надійність страховика / А. Баранов // Ринок цінних паперів України. – 2006. – № 9-10. – С. 65-71.
47. Словарь страховых терминов / Под ред. Е. В. Коломина, В. В. Шахова. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 336 с.
48. Ломакина Т. П. Страхование будущего урожая в современной России: Монография. / Т. П. Ломакина. – Волгоград: Перемена, 2001. – 246 с.

49. Куликов С.В. Финансовый анализ страховых организаций: учеб. Пособие / С.В. Куликов. - Ростов н/Д.: Феникс; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2006. – 224с.

50. Юрченко Л.А. Финансовый менеджмент страховщика. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 235с.

51. Фадейкина Н.В. Отечественная и зарубежная теория и практика анализа финансового состояния страховщиков // Аваль: Сибирская финансовая школа. – Новосибирск, 1996. - №4,5. – С. 14-22.

52. Хавтур О. Оптимізація структури страхового портфеля: управління ризиками і дохідністю // Світ фінансів. Вип.1(10). – 2007.- С. 142-152.

53. Як застрахувати виробництво сільськогосподарських культур : практичний посібник з агрострахування / Герасименко Н., Гринюк І, Ільїна Н, Ричард МакКоннелл, та ін.. / за ред.. Зарицької М. - К. – 2008. – 99с.

54. В Україні зафіксовано найнижчу урожайність соняшнику за останні 5 років. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://superagronom.com/news/12113-v-ukrayini-zafiksovano-naynijchu-urojaynist-sonyashniku-za-ostanni-5-rokiv>

55. Що потрібно знати селянам аби застрахувати виробництво сільськогосподарських культур : практичний посібник поради / Якубович В.В. / - К. – 2003. – 62с.

56. Шубенко І. А. Франшиза в агрострахуванні та її вплив на рівень відшкодування / І. А. Шубенко, Ю. Ю. Сус // Вісник ЖНАЕУ. – 2012. – № 2, т. 2. – С. 366–374.

57. Динаміка збору соняшника в Україні за останні 10 років – графіка Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/news/19380-dinamika-zboru-sonyashnika-v-ukrayini-za-ostanni-10-rokiv--grafika>

ДОДАТОК А

Загальний друк

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Контрольна сума 50563299C2FDFB7CEEEF1FC36AFA32A826BFCF2B

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)	31 грудня 2017 р.		
Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"	за ЄДРПОУ	40300000	
Територія	за КОАТУУ	61010000	
Організаційно-права форма господарювання	за КОПФГ	0020	
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КВЕД	61.10
Середня кількість працівників	Контрольна сума	50563299C2FDFB7CEEEF1FC36AFA32A826BFCF2B	
Адреса, телефон	01054 КИЇВ, вул. Бульварно-Кудрявська, буд.33 044 4902744, 044 4902748		
Одніиця виміру: тис грн без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку «су» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності			

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11282,20	24579,80
первісна вартість	1001	19481,60	33648
накопичена амортизація	1002	8199,40	9068,20
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42989,30	15445,20
Основні засоби	1010	186055,80	216295,10
первісна вартість	1011	224991,70	260090,80
знос	1012	38935,90	43795,70
Інвестиційна нерухомість	1015	0	9953,20
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	10042,40
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	89,20
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	134608,40	146544,60
інші фінансові інвестиції	1035	142413,60	43258
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13250	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	2101,40
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	55139	66946,30
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	73674,80	99258,30
Інші необоротні активи	1090	0	0

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I	2	3	4
Усього за розділом I	1095	659413,10	624381,90
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	9958,20	9165,20
Виробничі запаси	1101	1280	1333,30
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	8678,20	7831,90
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	141710,80	210204,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	936,40	2398,10
з бюджетом	1135	93,20	25,90
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	7884,40	9982,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	25542,70	135755
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	152385,40
Гроші та їх еквіваленти	1165	402756,30	394414,40
Готівка	1166	45,40	123
Рахунки в банках	1167	63267,10	103165
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	250232	274340,50
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	164876,80	164001,90
резервах незароблених премій	1183	85355,20	110338,60
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	839114	1188671,70
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	1498527,10	1813053,60
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіловий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	79504,80	77007
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6156,50	6156,50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	181441,70	207224,10
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	40251,90	45065,80
Усього за розділом I	1495	612897,90	640996,40
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	13790,60	16904

Продовження дод.А

Загальний друк

http://www.kis.fpr.gov.ua/CompReportPrintADIVPIT7T7pl_14-300...

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	678206,30	787803,70
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	281174,70	310934,60
резерв незароблених премій	1533	397031,60	476869,10
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	691996,90	804707,70
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	7174,40	1527,60
розрахунками з бюджетом	1620	6269,20	12721,50
у тому числі з податку на прибуток	1621	5517,40	11820,50
розрахунками зі страхування	1625	210,30	544,40
розрахунками з оплати праці	1630	2245,70	2537,40
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Погочна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	163298,90	318815
Поточні забезпечення	1660	6682	7960,70
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7751,80	23242,90
Усього за розділом III	1695	193632,30	367349,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900		1813053,60

Керівник

Горденко Ігор Миколайович

Головний бухгалтер

Чекурда Ірина Володимирівна

Загальний друк

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Контрольна сума 50563299C2FDFB7CEEEF1FC36AFA32A826BFCF2B

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"	Дата (рік, місяць, число)	31 грудня 2017 р.
		за ЄДРПОУ	16285602

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	706927,50	594834,30
Чисті зароблені страхові премії	2010	706927,50	594834,30
Премії підписані, валова сума	2011	1064474	903448,70
Премії, передані у перестраховання	2012	302692,40	237984,20
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	79837,50	72388
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	24983,40	1757,80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	133109,70	106558,10
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	373049,70	302407,30
Валовий:			
прибуток	2090	200768,10	185868,90
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-30634,90	-25806,40
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	32449,40	104961,60
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	50818,20	44088,90
Витрати на збут	2150	143689,90	122867,70
Інші операційні витрати	2180	9043,70	57121,30
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	40946,20
збиток	2195	969,20	0
Дохід від участі в капіталі	2200	2763,50	2941,70
Інші фінансові доходи	2220	72487,30	56155,80
Інші доходи	2240	9937,60	16150,70
Дохід від благовійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	10032,50	2288,30
Втрати від участі в капіталі	2255	4550,30	7329,40
Інші витрати	2270	6293,20	13546,90
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	63343,20	93029,80
збиток	2295	0	0

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	35817,20	39486,50
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	27526	53543,30
збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	615,70	-2960,70
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	1321,50	1315,90
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1937,20	-1644,80
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	3113,50	-1145,30
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-1176,30	-499,50
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	26349,70	53043,80
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	4298,50	3743,80
Витрати на оплату праці	2505	82376,90	72200,30
Відрахування на соціальні заходи	2510	14729,30	13607,30
Амортизація	2515	8520	10306,70
Інші операційні витрати	2520	247567,50	230777,80
Разом	2550	357492,20	330635,90
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		0
Дивіденди на одну просту акцію			0

Керівник

Головний бухгалтер

Handwritten signature

Handwritten signature

26.02.2019

Загальний друк

Контрольна сума B95A5744ED3D9B8C2B827C1B009B995E32C519C4C

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку І «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Акціонерні страхові компанії "ІНІ"О України"	за ЄДРПОУ	16285602
Територія	м. Київ	КОАГУУ	8059100000
Організаційно-правова форма господарювання	страхувальня	за КОДПФ	96220
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників		Контрольна сума	B95A5744ED3D9B8C2B827C1B009B995E32C519C4C
Адреса, телефон	01054 КІІВ, вул. Бульварно-Кудрявська, буд.33 044 4902744 , 044 4902748		

Одиниця виміру: тис.грн. (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), графіки показники якого виводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «ві» у відповідній колонці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	24579,80	42418,70
первісна вартість	1001	33648	55678
накопичена амортизація	1002	9068,20	13259,30
Незавершені капітальні інвестиції	1005	15445,20	16449,40
Основні засоби	1010	216295,10	222423
первісна вартість	1011	260090,80	273072,80
знос	1012	43795,70	50649,80
Інвестиційна нерухомість	1015	9953,20	9798,70
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	10042,40	10042,40
Знос інвестиційної нерухомості	1017	89,20	243,70
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	146544,60	152962,10
інші фінансові інвестиції	1035	43258	97143,70
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	2101,40	2105,10
Гуавіл	1050	0	0
Відстрочені аквізційні витрати	1060	66946,30	77895,10
Залишок копій у централізованих страхових резервних фондах	1065	99258,30	140344
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	624381,90	761539,80
II. Оборотні активи			

26.02.2019

Загальний друк

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
Запаси	1100	9165,20	9159,30
Виробничі запаси	1101	1333,30	1277,80
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	7831,90	7881,50
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	210204,50	208651,20
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами з бюджетом	1130	2398,10	1910,40
у тому числі з податку на прибуток	1135	25,90	76,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1140	9982,70	6813,40
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	135755	70065,60
Поточні фінансові інвестиції	1160	152385,40	130888
Гроші та їх еквіваленти	1165	394414,40	349412
Готівка	1166	123	208,80
Рахунки в банках	1167	103165	90181,10
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	274340,50	304578,60
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	164001,90	202403,90
резервах незароблених премій	1183	110338,60	102174,70
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1188671,70	1081555
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1813053,60	1843094,80
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найовніший) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	77007	75917,10
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6156,50	7534,10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207224,10	207588,20
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	45065,80	43272,40
Усього за розділом I	1495	640996,40	639854,80
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16904	16664,80
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

Продовження дод.А

26.02.2019

Звітний період

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благотворна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	787803,70	934499,10
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних вишлат	1532	310934,60	399255,90
резерв незароблених премій	1533	476869,10	535243,20
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	804707,70	951163,90
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видачі	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	1527,60	85,80
розрахунками з бюджетом	1620	12721,50	11485,90
у тому числі з податку на прибуток	1621	11820,50	10275,60
розрахунками зі страхування	1625	544,40	1192,20
розрахунками з оплати праці	1630	2537,40	4276,70
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	26148,40
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	318815	194571,70
Поточні забезпечення	1660	7960,70	5543,40
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23242,90	8772
Усього за розділом III	1695	367349,50	252076,10
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість акцій недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900		1843094,80

Керівник

Гордіснюк Ігор Михайлович

Головний бухгалтер

Чекурда Ірина Володимирівна

26.02.2019

Загальний друк

Контрольна сума B95A5744ED3D9B8C2B8827C11009B995E32C519C14C

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"

Дата (рік, місяць, число)
за СДРПОУКОДИ
31 грудня 2018 р.
16285602Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	882284,50	706927,50
Чисті зароблені страхові премії	2010	882284,50	706927,50
Премії підписані, валова сума	2011	1213986,70	1064474
Премії, передані у перестраховування	2012	265164,20	302692,40
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	58374,10	79837,50
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-8163,90	24983,40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	153691,30	133109,70
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	472449,20	373049,70
Валовий:			
прибуток	2090	256144	200768,10
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-49919,20	-30634,90
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-49919,20	-30634,90
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	65014,10	32449,40
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	66407,50	50818,20
Витрати на збут	2150	174403,30	143689,90
Інші операційні витрати	2180	28419,90	9043,70
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2008,20	0
збиток	2195	0	969,20
Дохід від участі в капіталі	2200	5119,30	2763,50
Інші фінансові доходи	2220	67839,40	72487,30
Інші доходи	2240	2293,40	9937,60
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	6634,10	10032,50
Витрати від участі в капіталі	2255	76,10	4550,30
Інші витрати	2270	4574,10	6293,20
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	65976	63343,20
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	41208,50	35817,20

26.02.2019

Звітний друк

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	24767,50	27526
збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-1089,90	615,70
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	1329,20	1321,50
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	239,30	1937,20
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	3113,50
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	239,30	-1176,30
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	25006,80	26349,70
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	5384,30	4298,50
Витрати на оплату праці	2505	92662,20	82376,90
Відрахування на соціальні заходи	2510	18780,90	14729,30
Амортизація	2515	13044,30	8520
Інші операційні витрати	2520	293050,30	247567,50
Разом	2550	422922	357492,20
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Керівник

Григорук Ігор Миколайович

Головний бухгалтер

Скучко Ірина Володимирівна

28.02.2020

Загальний друк

Контрольна сума 96DE0B051AA0BA5202DB83ADA726E63C

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Акціонерне страхове кооператив "ІНГО Україна"	ЄДРПОУ	16285602
Територія	м. Київ	КОАТУУ	803910000
Організаційно-правова форма господарювання	страхування	за КОПФ	96220
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників		Контрольна сума	96DE0B051AA0BA5202DB83ADA726E63C762B1017
Адреса, телефон	01054 Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, буд.33 044 4902744 , 044 4902748		

Одиниця виміру: тис.грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звітту про фінансові результати (Звітту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (пробито) по нозі «с» у відкритій клітинці за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	42418,70	42988,30
первісна вартість	1001	55678	62330,30
накопичена амортизація	1002	13259,30	19342
Незавершені капітальні інвестиції	1005	16449,40	32184,30
Основні засоби	1010	222423	219326,10
первісна вартість	1011	273072,80	277681,40
знос	1012	50649,80	58355,30
Інвестиційна нерухомість	1015	9798,70	9644,20
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	10042,40	10042,40
Знос інвестиційної нерухомості	1017	243,70	398,20
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	152962,10	164605,90
інші фінансові інвестиції	1035	97143,70	188003,80
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	2105,10	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	77895,10	90260,10
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	140344	190198
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	761539,80	937210,70
II. Оборотні активи			

28.02.2020

Загальний друк

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Запаси	1100	9159,30	8152,40
Виробничі запаси	1101	1277,80	949
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	7881,50	7203,40
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	208651,20	220550,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1910,40	7992,80
з бюджетом	1135	76,50	134,80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	6813,40	9053,90
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	70065,60	92060,60
Поточні фінансові інвестиції	1160	130888	106642,10
Гроші та їх еквіваленти	1165	349412	385375,70
Готівка	1166	208,80	219,10
Рахунки в банках	1167	90181,10	156979
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	304578,60	286038,60
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	202403,90	209418,60
резервах незароблених премій	1183	102174,70	76620
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1081555	1116001,60
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1843094,80	2053212,30
I. Власний капітал			
Зареєстрований (царовий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	75917,10	74808,10
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	7534,10	11452
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207588,20	202206,40
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	43272,40	53002,10
Усього за розділом I	1495	639854,80	647011,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16664,80	13674,60
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

28.02.2020

Загальний друк

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
Довгострокові забезпечення виграт персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	934499,10	1060150,60
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	399255,90	446238,40
резерв незароблених премій	1533	535243,20	613912,20
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	951163,90	1073825,20
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	85,80	0
розрахунками з бюджетом	1620	11485,90	16775,90
у тому числі з податку на прибуток	1621	10275,60	15367,50
розрахунками зі страхування	1625	1192,20	996,10
розрахунками з оплати праці	1630	4276,70	4616,50
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	26148,40	60002,50
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	194571,70	220637,20
Поточні забезпечення	1660	5543,40	19469,90
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8772	9877,40
Усього за розділом III	1695	252076,10	332375,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1843094,80	2053212,30

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

Продовження дод.А

28.02.2020

Загальний друк

Контрольний сумарний код 96DE0B051AADBA5202DB83ADA726E63C762B1017

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"

Дата (рік, місяць, число) 28 лютого 2020 р.
за ЄДРПОУ 16285602

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1090088,10	882284,50
Чисті зароблені страхові премії	2010	1090088,10	882284,50
Премії підписані, валова сума	2011	1527517,70	1213986,70
Премії, передані у перестраховання	2012	333205,90	265164,20
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	78669	58374,10
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-25554,70	-8163,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	191712,10	153691,30
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	565796,20	472449,20
Валовий:			
прибуток	2090	332579,80	256144
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-39967,80	-49919,20
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	46826,40	65014,10
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	92477,70	66407,50
Витрати на збут	2150	212001,10	174403,30
Інші операційні витрати	2180	2799,80	28419,90
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	32159,80	2008,20
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	11643,80	5119,30
Інші фінансові доходи	2220	88434,90	67839,40
Інші доходи	2240	4381,60	2293,40
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	39711,50	6634,10
Втрати від участі в капіталі	2255	0	76,10
Інші витрати	2270	6379,20	4574,10
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	90529,40	65976
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	50199,70	41208,50

28.02.2020

Звітний звіт

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-40329,70	24767,50
збиток	2355	0	0
ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-1352,40	-1329,10
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-1352,40	-1329,10
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-243,40	-239,20
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-1109	-1089,90
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	39220,70	23677,60
ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	5961,10	5384,30
Витрати на оплату праці	2505	112942,60	92662,20
Відрахування на соціальні заходи	2510	23101,40	18780,90
Амортизація	2515	16793,30	13044,30
Інші операційні витрати	2520	350191,60	293050,30
Разом	2550	508990	422922
ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію			0

Керівник

Головний бухгалтер

АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»
вул. Бруньварно-Кудряська 11
Київ, Україна, 01054

тел.: +38 044 490 2744/45
факс: +38 044 490 2728
office@ingo.ua / www.ingo.ua

№ _____ від «__» _____ 20__ р.

В.О. ректорові Національного
ТУ «Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студенту групи 072-18ск-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Суботіну Єгору Олексійовичу виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Страхування врожаю сільськогосподарських культур (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даної компанії, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми компанії і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності її діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана АТ «СК «ІНГО» для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

/Директор Філії у м. Дніпро
АТ «СК «ІНГО»

Ю.О. Недашківська

№ _____ від « ____ » _____ 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студента Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Страхування врожаю сільськогосподарських культур (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)» Суботіна Єгора Олексійовича

Мета дипломної роботи полягає в дослідженні методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків та визначення найкращого з них методу. Обрана тема актуальна через те, що сільськогосподарське виробництво є одним з найбільш ризикованих напрямів підприємницької діяльності, а страхування – важливим і найпоширенішим способом уникнення ризиків або зменшення їх впливу.

У роботі проаналізовано нормативно-правове регулювання системи страхування сільськогосподарських культур в Україні; оцінено переваги та недоліки щодо методів страхування природно-кліматичних ризиків.

Практичне значення дослідження полягає у обґрунтуванні вибору найвигіднішої методики страхування для природно-кліматичних ризиків у рослинництві.

Пропозиції дипломної роботи щодо визначення плашових показників стану та ефективності при використанні різних методів страхування природно-кліматичних ризиків АТ «СК «ІНГО» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

 / Директор Філії у м. Дніпро
 АТ «СК «ІНГО»

Ю.О. Недашківська

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студента групи 072-18зск-1 Суботіна Єгора
Олексійовича

на тему «Страховання врожаю сільськогосподарських культур (на прикладі
АТ «СК «ІНГО)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр»
кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за
спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи: дослідження методів страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків та визначення найкращого з них методу.

2. Обрана тема актуальна через те, у зв'язку з тим, що різні методики розрахунку страхових сум та страхових відшкодувань при страхуванні врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків впливають на рентабельність страхових операцій та загальний фінансовий результат страхової діяльності страховика.

4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

5. Автором визначено найкращий метод страхування врожаю сільськогосподарських культур від природно-кліматичних ризиків.

6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих методів страхування врожаю сільськогосподарських культур, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності АТ «СК «ІНГО».

7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. Робота Суботіна Є.О. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Суботіна Єгора Олексійовича рекомендується до захисту з оцінкою 77 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра Крилова О.В.
к.т.н., доц. кафедри ЕА і Ф

